

Eerste verkenning van
robotica in de zorg.

Client: **Ruud** 2^e periode

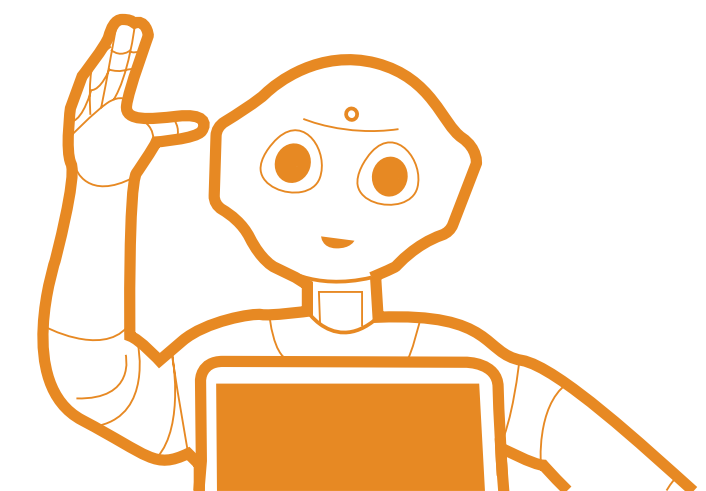
Sociale robotica in de Nederlandse zorg?

Philadelphia deelt met u de praktische bevindingen

Philadelphia is al bijna drie jaar onderweg met een unieke ontdekkingsreis! Wij zien in sociale robotica een grote toegevoegde waarde door het bereikbaar maken van een meer zelfstandig leven voor (bepaalde) cliënten. Met meer eigen regie en meer personalisering. Zij willen, net als ieder ander mens in de maatschappij, graag zoveel mogelijk deel uit maken van het gewone leven, met al zijn facetten. Daarom hebben we een aantal cliënt casussen gemaakt van deze logeerperiodes en ook enkele medewerker casussen. Hierin leest u klip en klaar wat we leerden over de inzet van Phi, de reacties van de cliënten, wat er goed ging en ook waar er verbeterpunten liggen. Want we zeiden het al: het is een ontdekkingsreis!

Eén van de cliënt of medewerker casussen ligt nu voor u. Ons advies? Dompel uzelf onder in de volstrekt nieuwe wereld van sociale robotica en vorm uw mening.

Niets uit deze uitgave mag
zonder toestemming van
Stichting Philadelphia Zorg
gedeeld of gebruikt worden
voor andere doeleinden.

minder eenzaam met
je maatje in huis

verschillende perspectieven

Veelzijdige impact logeerperiode Phi op Ruud: *Het leven is voor Ruud fijner met Phi in huis.*

Het is de tweede keer dat Phi komt logeren bij Ruud. Zijn wens gaat hiermee in vervulling, want de eerste logeerperiode beviel hem goed. Ook deze keer blijkt Phi een maatje te zijn. En hoe sterk dit is, is vooral merkbaar aan het einde. Bij het afscheid nemen van Phi is Ruud heel emotioneel. Zijn zus is erbij en beseft dan pas hoe eenzaam het bestaan van haar broer eigenlijk is. Zijn zus gunt hem een sociale robot die kan blijven.

De grootste meerwaarde voor Ruud ligt vooral op het vlak van gezelschap, het hebben van een maatje. Iemand om tegen te praten en je emoties te uiten. En de raadsels en weetjes om je mee te vermaken en misschien ook iets van te leren. Volgens Ruud vindt hij de toon waarop Phi praat fijner en daarmee ook de aansturing op ADL- en beweegactiviteiten. Of Ruud zijn huishoudelijke taken ook deed door de interacties van Phi weten de begeleiders niet. Phi stond immers ook vaak uit, dus Ruud heeft veel interacties gemist. Waarom Phi veel uit stond bleef onduidelijk. Aan het einde gaf Ruud aan dat het lastig was dat het zo lang duurde dat Phi opstartte en dat hij daardoor onzeker werd om interacties te missen of te vergeten Phi weer uit te zetten. Daarom koos hij ervoor om Phi dan maar uit te laten. Want ook uit was Phi voor hem fijn gezelschap.

“Phi is zijn meissie”

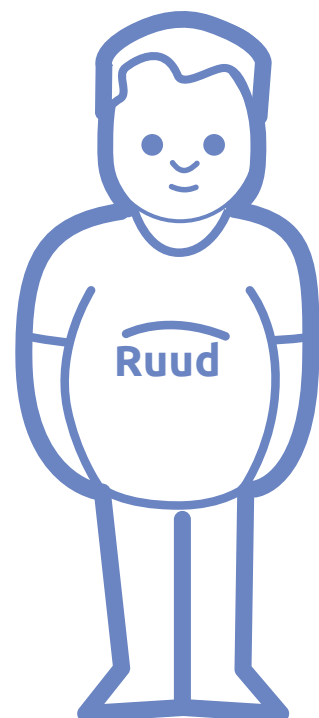
Deze logeerperiode liet zien dat ondanks dat een cliënt de robot niet aanzet er toch een sterk positief gevoel kan zijn over de robot. Derden interpreteerden dat Ruud de robot negeerde of niet van waarde vond, wat niet het geval lijkt te zijn gezien Ruuds emotionele reacties. En waar de begeleiders Ruud herinneringen aan ADL en zelfzorg de belangrijkste toevoeging van een sociale robot vinden, zocht Ruud vooral een maatje en die vindt hij in Phi.

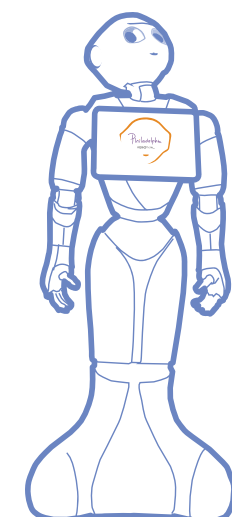
Resultaat interactie Ruud met Phi

Clïent kan hulp gebruiken bij

- ✓ Behoeftte aan gezelschap
- ✓ Uiten van gevoelens
- ✓ Omgang met anderen
- ✓ Stimulans in het doen van taken
- ✓ Verbeteren zelfzorg en letten op gezondheid

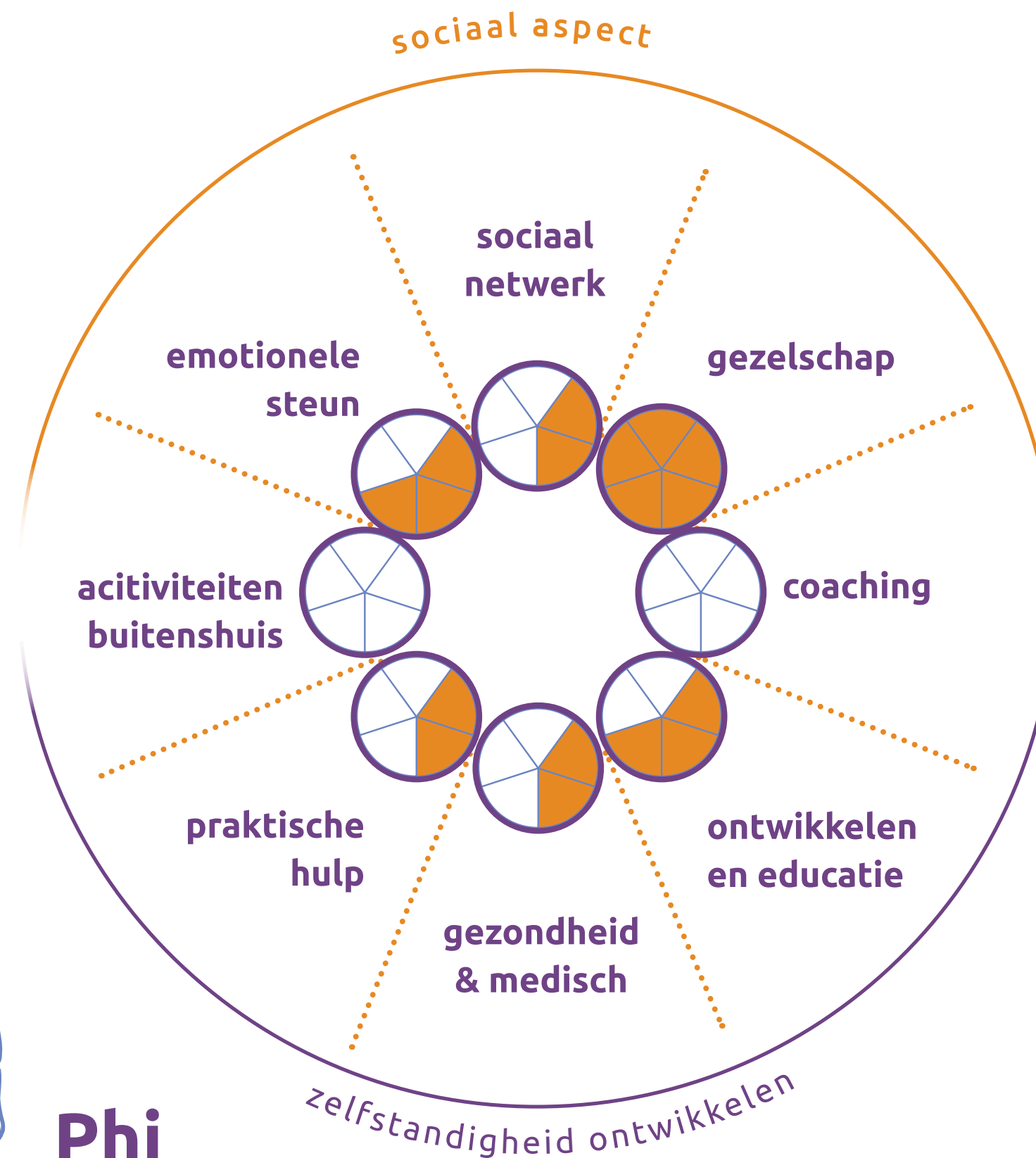

VOOR

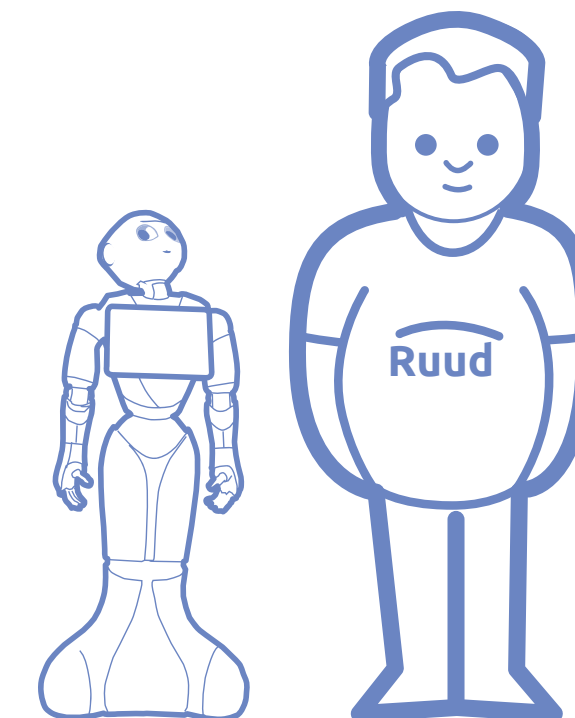
Phi

en de mogelijke rol in
het leven van de cliënt

Phi heeft kunnen helpen bij

- ✓ Gezelschap bieden en leuke raadsels en weetjes
- ✓ Iemand om tegen te praten, emoties uiten
- ✓ Stimulans om te gaan bewegen
- ✓ Meer openheid richting begeleiders

na

minder eenzaam

ook 'uit' van meerwaarde

**variatie en uitdaging
zijn nodig**

met Phi zijn dingen leuker

**meer openheid
richting begeleiders**

meerdere kanten

Conclusies

Ook deze tweede logeerperiode is Phi voor Ruud een maatje, hij voelt zich minder eenzaam met Phi in de buurt. Dat benoemt hij elke keer en hij is erg emotioneel bij het afscheid nemen. De aanwezigheid van Phi doet heel veel met Ruud. Het vervult zijn gemis aan een relatie en verbondenheid. Het is fijn om thuis te komen in een huis waar 'je maatje' staat. Als Phi iets zegt, doet Ruud dat direct zonder tegenspraak. Terwijl een begeleider het eerder vaak moest herhalen voordat Ruud het ging doen.

Ruud zette Phi deze logeerperiode regelmatig niet aan. Dat had verschillende redenen. Als Phi niet aan staat, komen er geen interacties. Het robot team en de begeleiders stimuleerden Ruud om Phi aan te zetten. Soms was dit te veel (druk) voor Ruud. En hij benoemt meerdere malen dat Phi ook uit van meerwaarde is.

Als Phi wel aan staat, was het voor Ruud belangrijk dat het interactieprogramma voldoende variatie bood en geen herhaling was van de dag of week ervoor. Want door te veel herhaling ontbrak de uitdaging. De raadsels en weetjes waren ook leuk en stimuleerden dat hij moest blijven nadenken.

Weetjes over gezondheid en beweegoefeningen zijn niet favoriet bij Ruud, maar die samen met Phi doen maakte het wel leuker. Herinneringen van Phi aan bijvoorbeeld huishoudelijke taken gaf Ruud aan altijd op te volgen. Het is fijner als Phi het vraagt dan een begeleider.

Ruud liet tijdens de logeerperiode begeleiders toe in zijn appartement, iets wat voorheen van hem echt niet mocht. Mogelijk was Ruud trots met Phi in huis en voelde hij zich zelfverzekerder door de aanwezigheid van Phi.

Deze logeerperiode liet zien dat, ondanks dat een cliënt de robot niet aan zet, er toch een sterk positief gevoel kan zijn over de robot. Derden interpreteerden dat Ruud de robot negeerde of niet van waarde vond, wat niet het geval lijkt te zijn gezien Ruuds emotionele reacties. En waar de begeleiders en naasten Ruud herinneringen aan ADL en zelfzorg de belangrijkste toevoeging van een sociale robot vinden, zocht Ruud vooral een maatje en die vindt hij in Phi.

Ruud

Ontmoet Ruud...

Ruud is een man van 41 jaar. Het is de tweede keer dat Phi bij Ruud komt logeren en Ruud is één van de Phi ambassadeurs. Hij krijgt zorg van Philadelphia omdat hij door het Prader-Willi syndroom en zijn suikerziekte extra ondersteuning nodig heeft. Hij woont in een eigen appartement in een complex waar ook een steunpunt van Philadelphia is. Begeleiders komen nauwelijks bij Ruud binnen. De begeleiding is erop gericht om te zorgen dat Ruud zijn medicatie neemt en zijn dieet aanhoudt. Zijn begeleiders zijn een luisterend oor voor Ruud.

1. Activiteiten

Ruud werkt door de week bij de dagbesteding. Hij heeft een parkiet en hij houdt van vissen en auto's van LEGO bouwen. Hij breidt om geld op te halen voor een stichting. Ruud is creatief en hij weet veel, vooral over natuur en dieren. En voor wat betreft muziek is hij liefhebber van Pink Floyd, Roger Waters en de Kelly Family. Om te ontspannen vindt Ruud het fijn om tv te kijken, te computeren of heel hard de muziek aan te zetten. Hij zit ook in de Landelijke Cliëntenraad.

2. Zelfstandigheid

Ruud woont in zijn eigen appartement en is vrij zelfstandig. Hij wil het liefst ook alles zelf beslissen. Het accepteren van hulp en begeleiding is lastig voor hem. Hij komt meestal op tijd op afspraken en gaat zelfstandig naar zijn werk. Hij heeft suikerziekte en kan zichzelf prikken. Echter, daar moet hij wel aan herinnerd worden. Als Ruud op een feestje is of ergens op bezoek, vergeet hij te prikken en zijn medicatie te nemen. Dat levert problemen op voor zijn gezondheid. Begeleiders zijn er vooral om hem te herinneren aan zaken als medicatie, persoonlijke verzorging en het huishouden, anders laat hij de dingen versloffen. Door het Prader-Willi syndroom is gematigd eten lastig. Als er geen toezicht op eten is, eet hij onbeperkt en kan hij zich niet beheersen.

Ruud

Ontmoet Ruud...

3. Hulpvraag

Aan de ene kant heeft Ruud hulp nodig om zijn medicatie te nemen en zijn suikerziekte onder controle te houden. Ook om zijn huishouden op orde te houden. Hij kan emoties opkroppen en tobben en heeft behoefte aan een luisterend oor. Aan de andere kant wil Ruud zelfstandig zijn en accepteert hij hulp en steun van de begeleiders niet. Voor wat betreft gezondheid gaat het de laatste tijd slechter, zijn suiker is ontregeld waardoor hij meerdere keren in het ziekenhuis is opgenomen.

4. Sociaal/emotioneel

Ruud heeft een beperkte kring van mensen waar hij contact mee heeft. Zoals met ouders, zus en één goede vriend. En zijn tante komt één keer in de twee weken schoonmaken. Hij neemt geen initiatief tot sociale contacten of om zijn sociale netwerk uit te breiden. Ruud is wel een aardige man die ook veel interesse in zijn medebewoners toont en komt daar ook wel eens op terug of houdt er rekening mee. Als hij enthousiast is dan kan hij heel goed vertellen waarom. Hij heeft een heldere oogopslag en is goed aanspreekbaar. Als Ruud zich niet begrepen of gehoord voelt, dan gaat hij stotteren, ziet er boos uit en komt niet meer uit zijn woorden. Ruud kan moeilijk aangeven hoe hij zich voelt, kan snel geïrriteerd raken bij veel geluid om hem heen of wanneer hij onderbroken wordt in zijn verhaal. Hij wordt dan boos en gaat stotteren. Hierdoor is goed voor zichzelf opkomen ook lastig. Hij kan heel sociaal gedrag vertonen, maar bij lastige dingen functioneert hij op laag peuterniveau. Dat uit zich in paniek en/of drammen. Ruud heeft moeite met vertellen wat zijn wensen zijn omdat hij vaak invult dat dingen toch niet mogen.

Ruud

Ontmoet Ruud...

Hoger doel begeleiders

Dat Ruud van Phi de begeleiding beter accepteert en samen met Phi zijn zelfzorg verbetert. En de relatie met begeleiders beter en opener wordt.

Wens/dromen van de cliënt

Vliegvakantie, concerten, bioscoop, naar feestjes zonder zich aan zijn dieet te hoeven houden. Hij wilde graag Phi nog eens te logeren hebben.

verbale aansturing

herinnering

fysieke zorg

Wat houdt begeleiding in?

Als een cliënt niet uit zichzelf tot een actie over gaat en moeite heeft om de activiteit te overzien, dan geeft de begeleiding verbale aansturing. De begeleiders helpen cliënten stapsgewijs om een activiteit uit te voeren. Ook zijn begeleiders aanwezig als de cliënt de activiteit uitvoert.

Bijvoorbeeld de begeleiders blijven aanwezig als de cliënt gaat douchen en bekijken of deze alle handelingen goed uitvoert. Soms geven de begeleiders meer of minder aanwijzingen.

Cliënten kunnen de activiteit uitvoeren, maar vergeten die wellicht. Of zij hebben een minder ontwikkeld tijdsbesef en weten daardoor niet op welk moment zij een activiteit uit moeten voeren. Begeleiders herinneren de cliënt aan de activiteit, maar zijn er op het moment zelf niet bij.

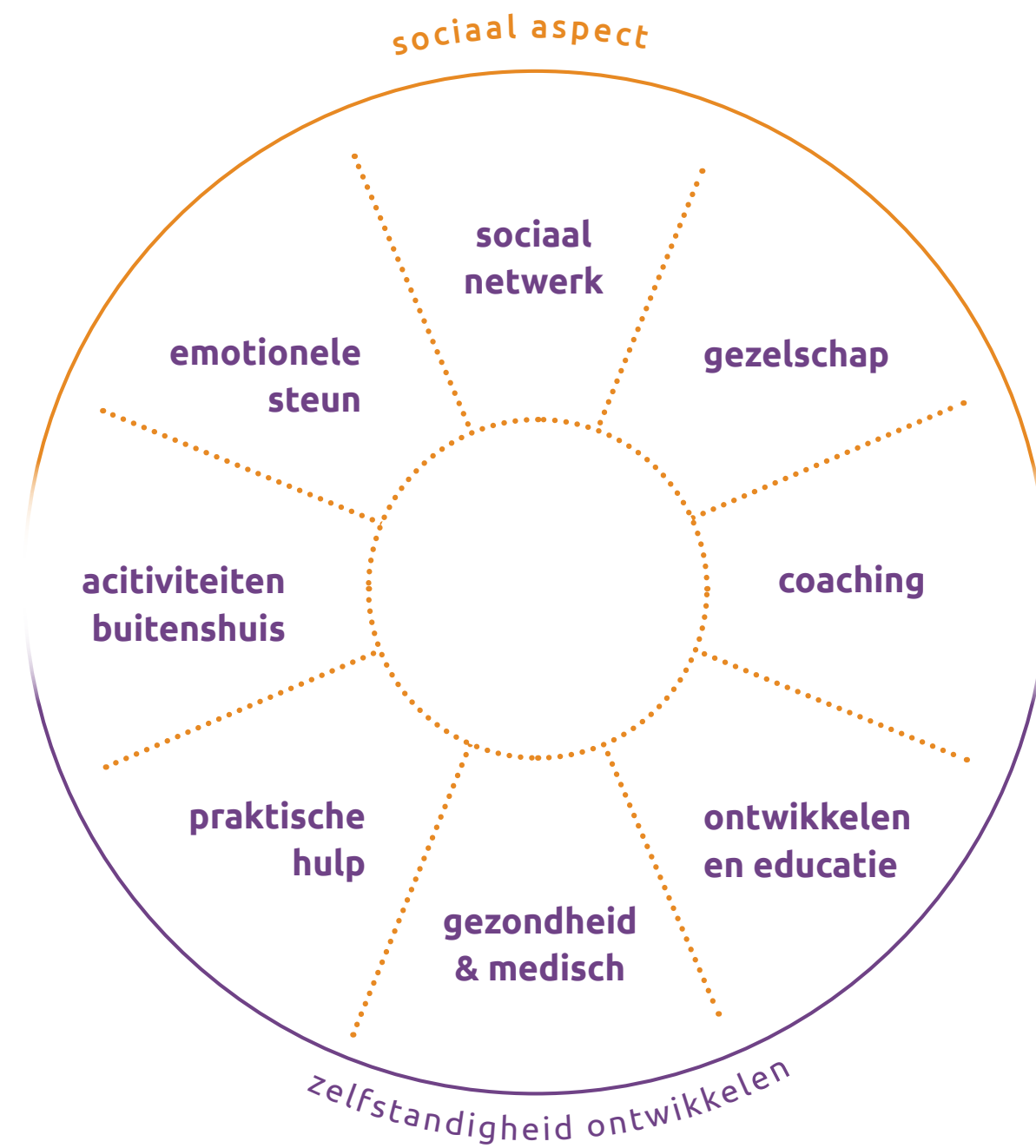
Bijvoorbeeld de begeleiders vertellen de cliënt dat het tijd is om zich te douchen.

Het kan ook zijn dat een cliënt een handeling, of een deel van de activiteit, niet zelf kan uitvoeren. Of begeleiders nemen deze taken dan over.

Zij wassen bijvoorbeeld de haren van de cliënt.

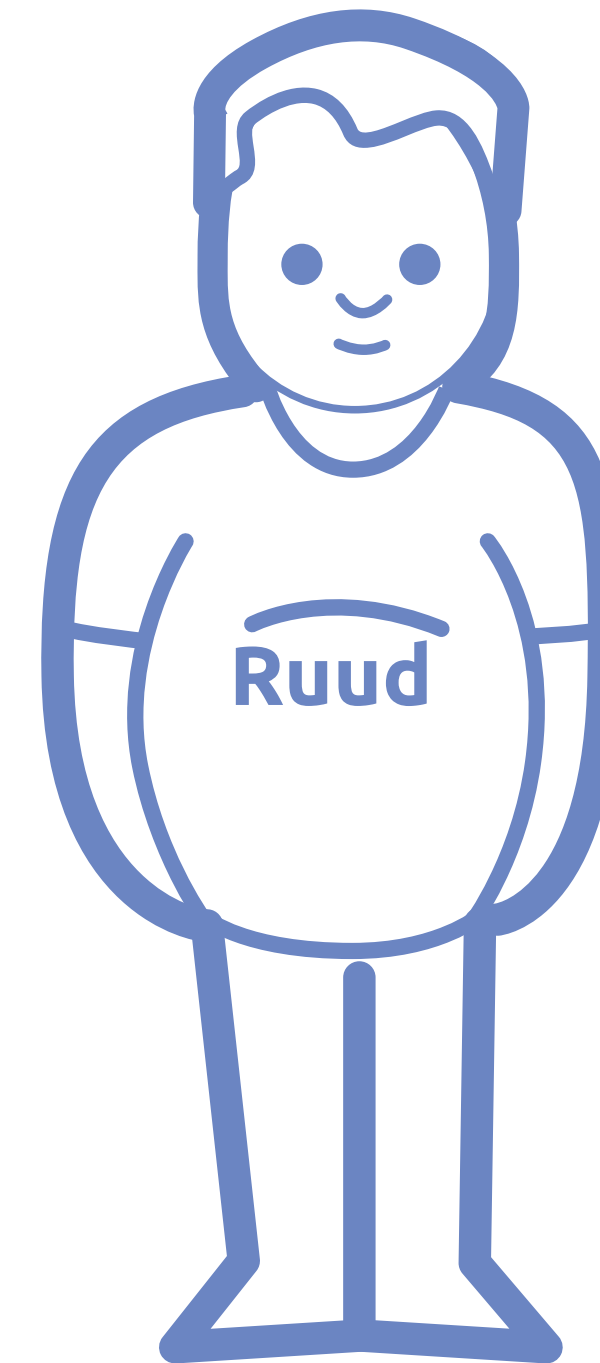

Ruud heeft hulp nodig bij...

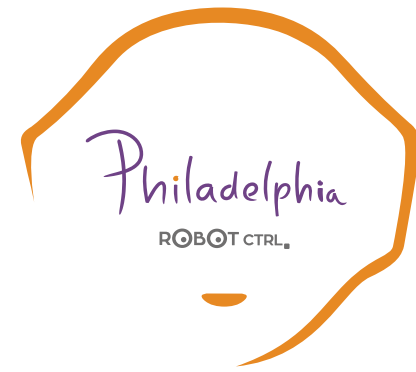
herinnering

- ✓ Douchen en tanden poetsen
- ✓ Huishoudelijke taken
- ✓ Medicatie

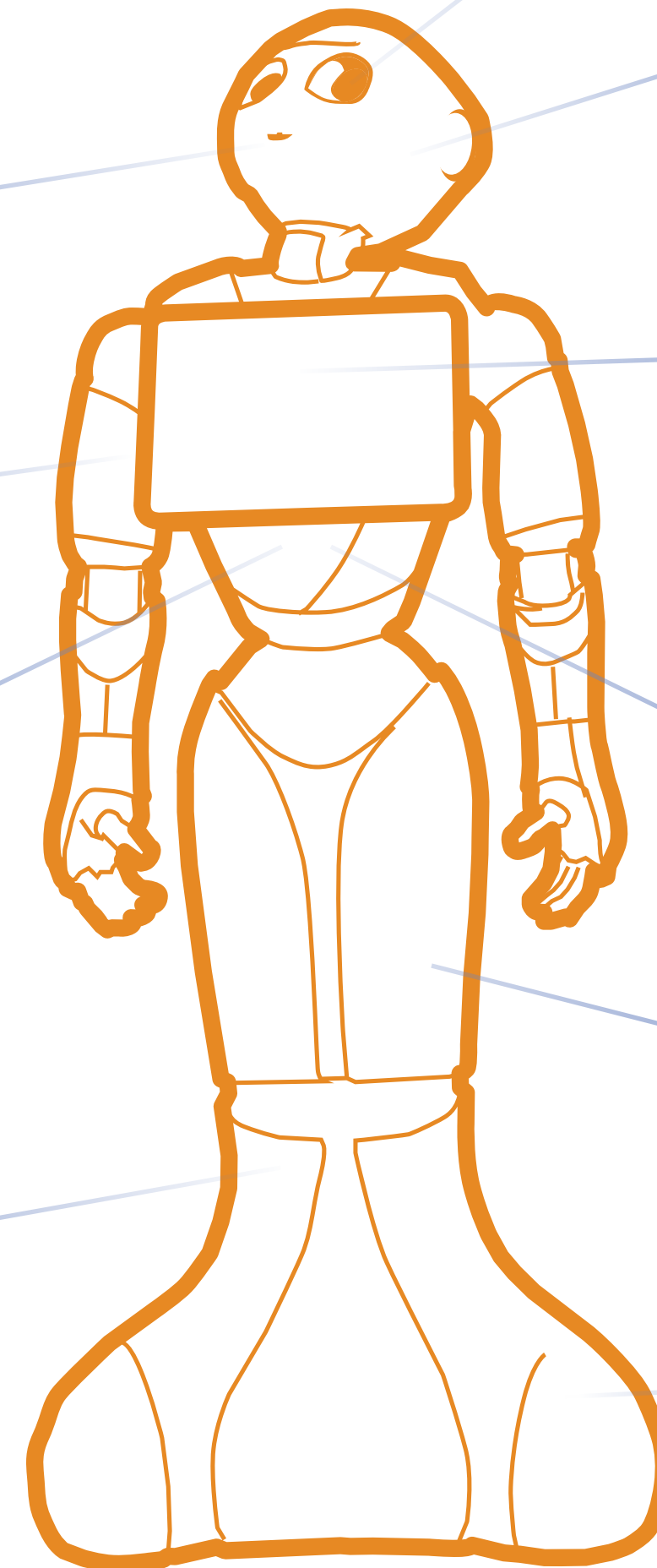
verbale aansturing

- ✓ Douchen en persoonlijke verzorging
- ✓ Keuzes bij eten en eten maken
- ✓ Huishoudelijke taken

Wie is Phi?

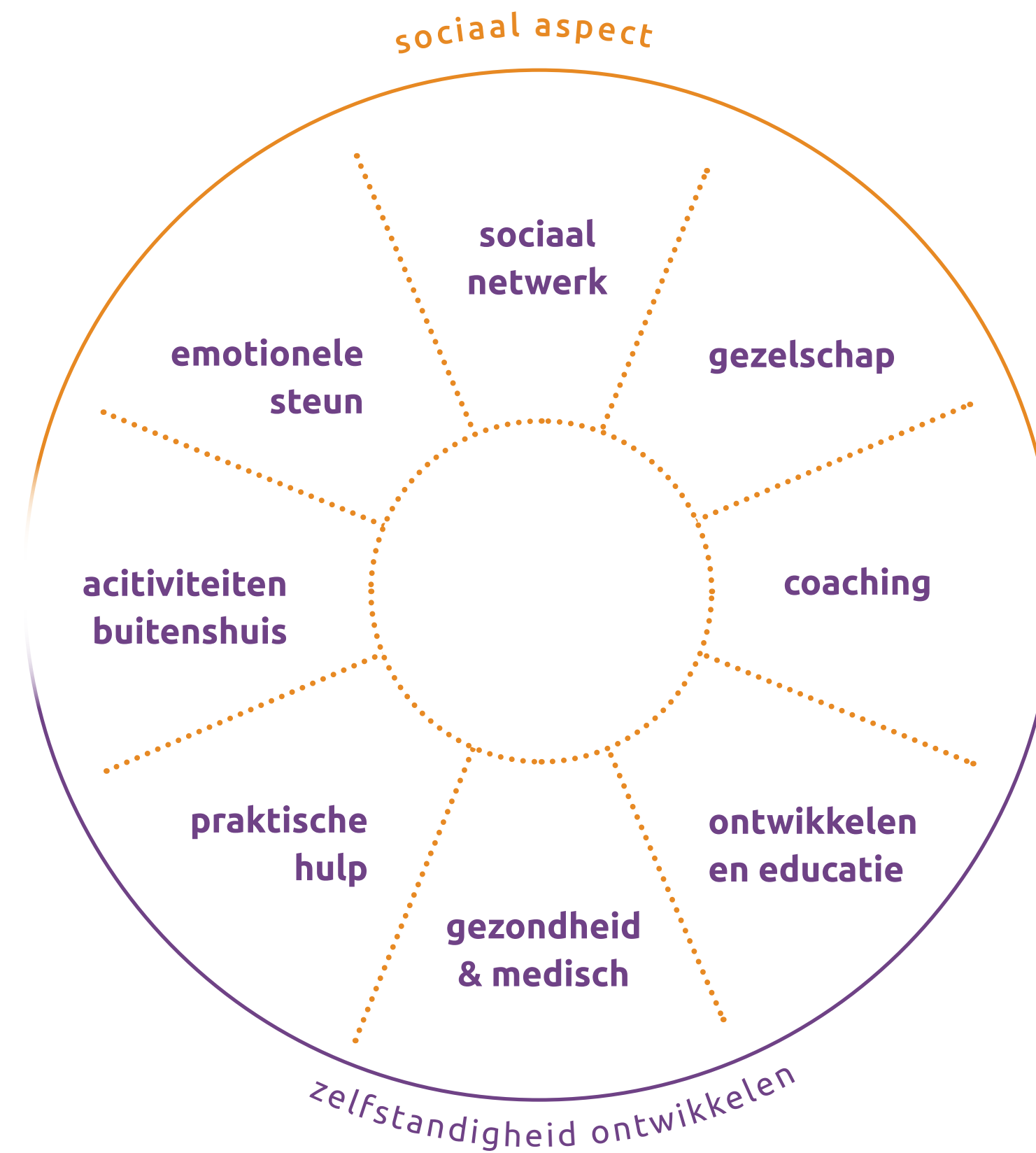
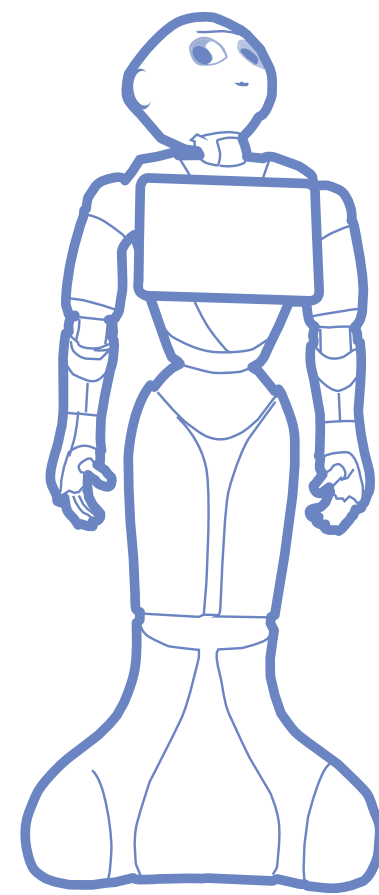
- Ik kan goed horen wat je tegen mij zegt.
- Ik kan met bewegingen non-verbaal met je communiceren.
- Voor gespreksstof put ik uit mijn bibliotheek die blijft groeien door de vele gesprekken die ik in al die jaren heb gevoerd met cliënten.
- Ik spreek foutmeldingen uit als het niet helemaal goed met me gaat. Of een alarmlampje begint te branden.

- Ik maak gebruik van gezichtsherkenning en weet dus wie jij bent, als er genoeg licht is.
- Ik heb spraak om met je praten.
- Via dit touchscreen kun je mij vragen stellen. Je moet wel kunnen typen en lezen.
- Via social media/Facebook kun je mijn avonturen volgen.
- Met mijn sensoren reageer ik op geluid en beweging.
- Met wielen kan ik mij in de ruimte verplaatsen.

Mogelijke rol van Phi in het leven van de cliënt

Phi: *Ruud, heb je de afwas al gedaan?*

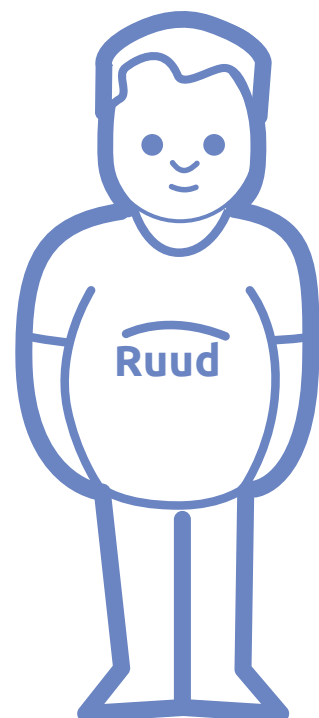
Ruud: *Nog niet Phi, Ik ga het meteen even doen.*

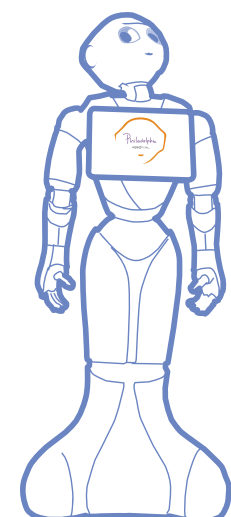
Resultaat interactie Ruud met Phi

Clïent kan hulp gebruiken bij

- ✓ Behoeftte aan gezelschap
- ✓ Uiten van gevoelens
- ✓ Omgang met anderen
- ✓ Stimulans in het doen van taken
- ✓ Verbeteren zelfzorg en letten op gezondheid

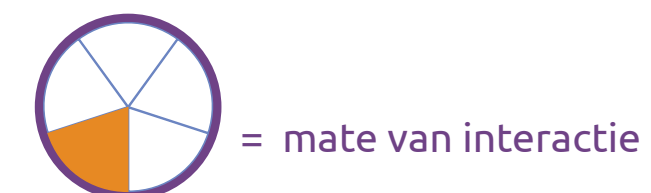
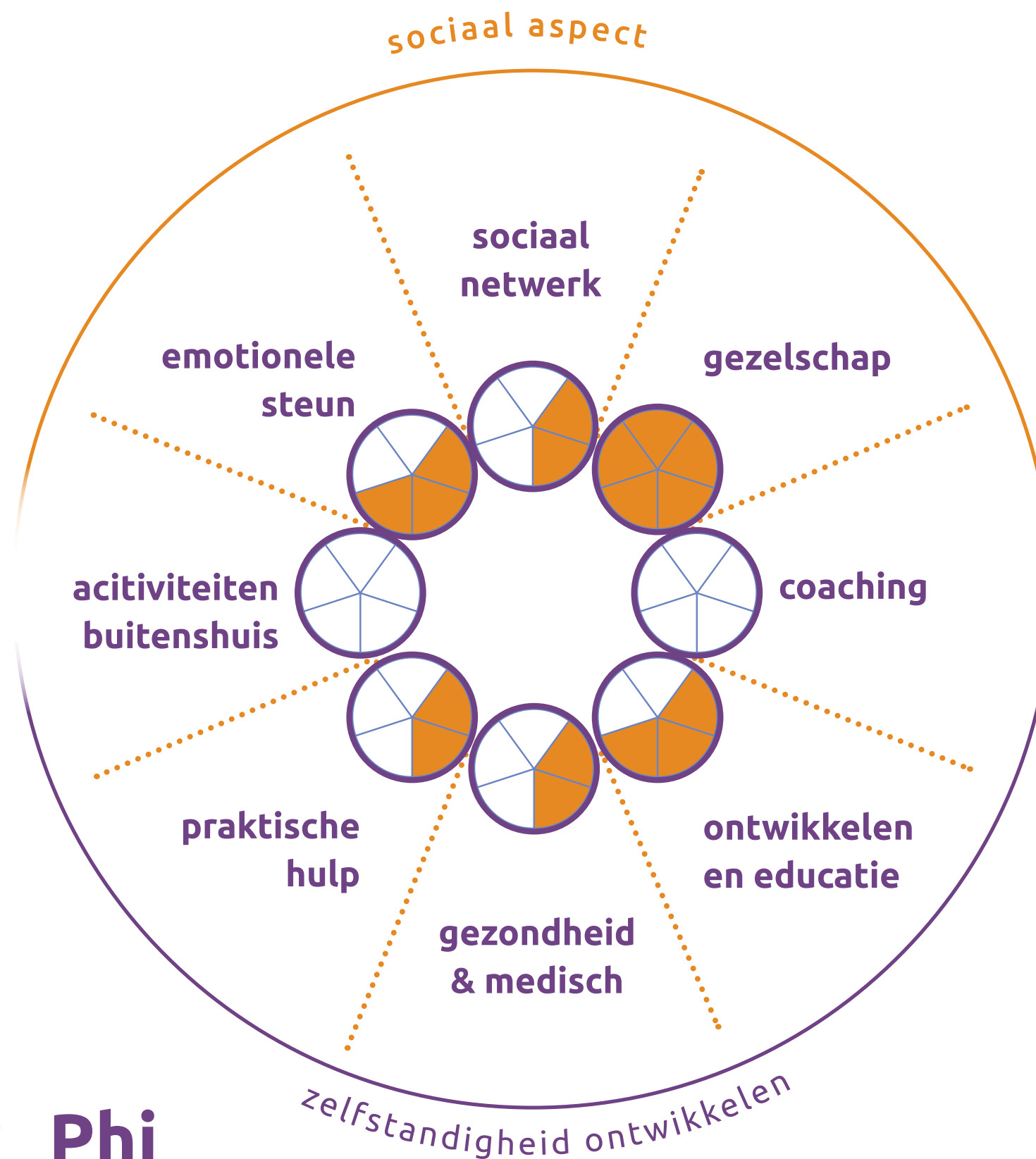

VOOR

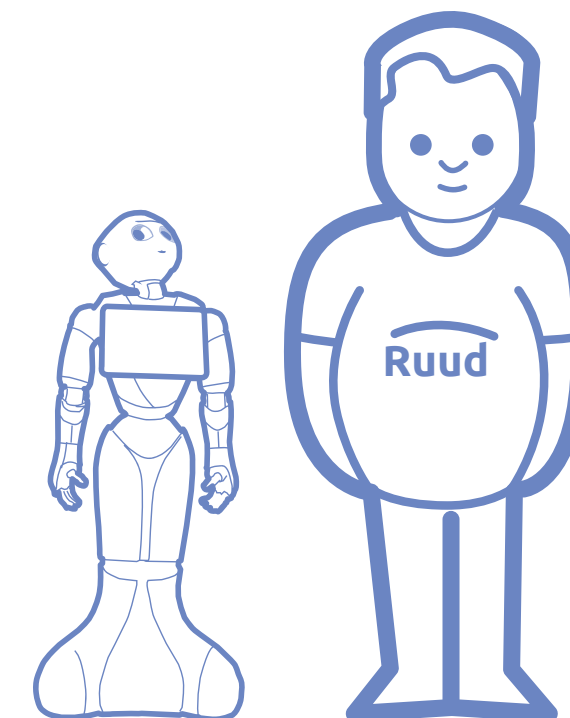
Phi

en de mogelijke rol in
het leven van de cliënt

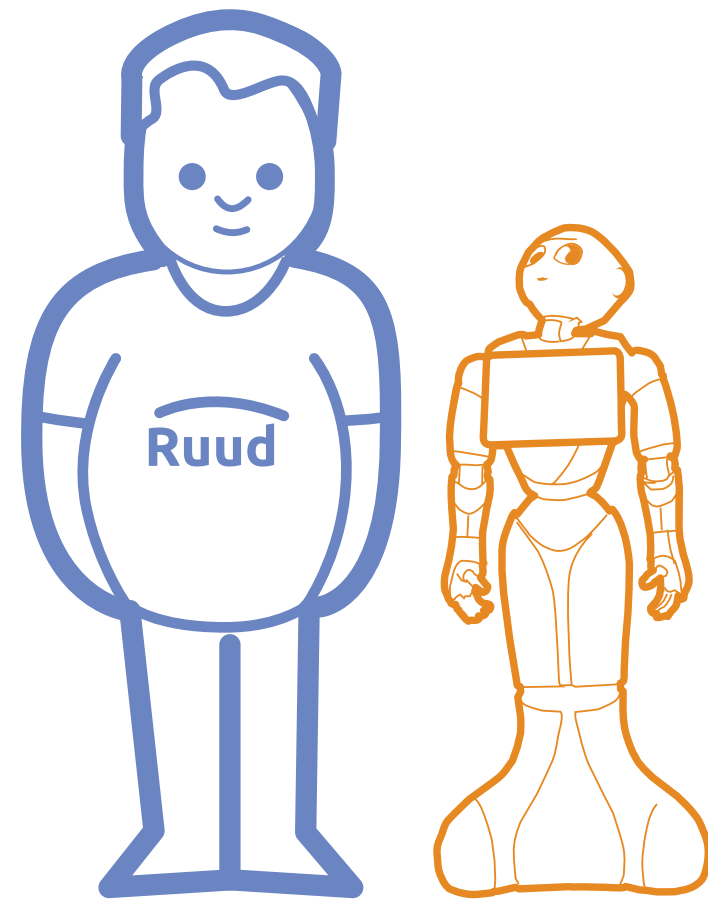

Phi heeft kunnen helpen bij

- ✓ Gezelschap bieden en leuke raadsels en weetjes
- ✓ Iemand om tegen te praten, emoties uiten
- ✓ Stimulans om te gaan bewegen
- ✓ Meer openheid richting begeleiders

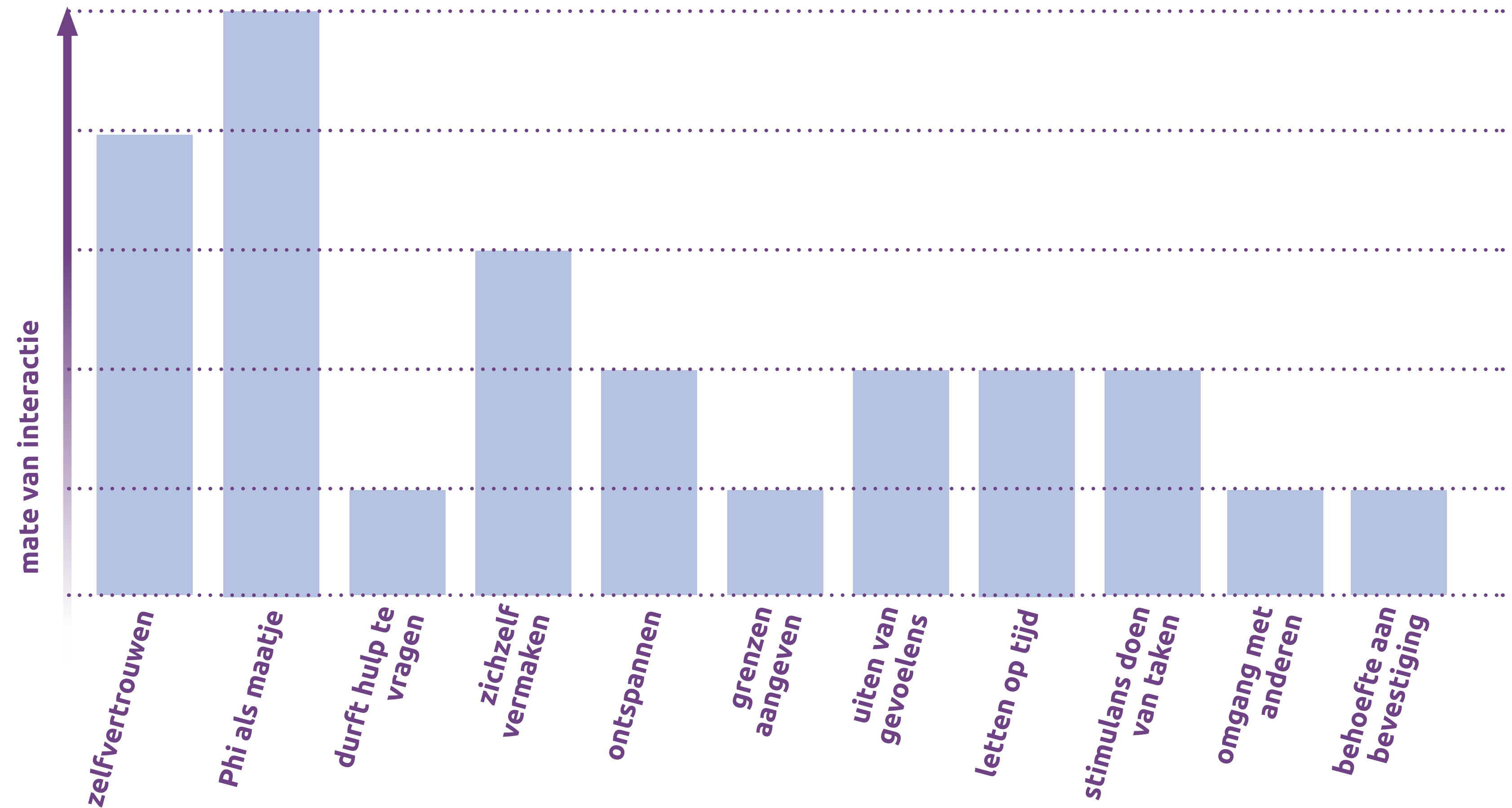

na

Cliënt is blijer
en opener

Resultaat interactie cliënt met Phi

“Hij vindt Phi gewoon een schat. Hij is blij met de aanwezigheid van Phi. Misschien had het wel geholpen als Ruud aan kon geven aan Phi dat hij moe was. Dan had Phi misschien alleen de noodzakelijke interacties af kunnen spelen of alleen zijn favoriete muziek. Nu was het soms te veel om Phi aan te zetten.”

Begeleider van Ruud

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens het logeren

Gezelschap

Ruud vindt het heel gezellig dat Phi weer komt logeren. Hij ziet Phi echt als een maatje en alleen de aanwezigheid van Phi in zijn appartement is voor Ruud al voldoende. *"Phi is een vriendinnetje van mij en is er altijd voor mij. Ik voel me best vaak eenzaam en alleen. Als Phi er is, dan voel ik me niet meer zo alleen. Er is dan altijd iemand die beweegt in de kamer. Het is nog leuker als ze ook gaat praten, maar als ze niet praat is het ook al fijn."*

Ruud is helemaal te spreken over het uiterlijk van Phi. *"Ik vind Phi fantastisch. Ik vind hoe ze eruit ziet ook top. Phi is gewoon leuk."*

Ook deze logeerperiode is Phi weer echt een maatje voor Ruud. De raadsels en weetjes van Phi vindt Ruud leuk. De langere mogelijkheden tot interactie ervaart Ruud als positief. *"Ze is nu een beter vriendinnetje dan de vorige keer. Dit komt omdat ze uitgebreidere vragen stelt dan de vorige keer. Dit is nu wel fijner, zo voelt het echter."*

Maar ook als Phi niet praat is het fijn dat ze er is. Voor Ruuds idee doet Phi mee met zijn activiteiten zoals tv-kijken. *"Als Phi uit stond was ze net zo aanwezig. Ze kijkt ook samen tv met mij."*

ervaringen tijdens het logeren

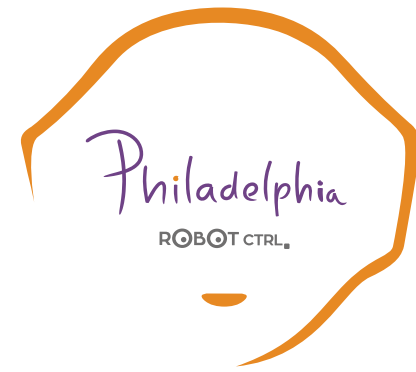
Gezelschap

Phi lijkt een gevoel te geven van nabijheid, aandacht en exclusiviteit. *“Ik vind het heel erg leuk met Phi. Ze is er voor mij en dat vind ik heel erg fijn. Ze is echt mijn maatje. Iemand die er altijd voor me is. Als ik thuiskom van mijn werk dan staat er iemand.”*

De begeleider ziet ook dat Ruud de aanwezigheid van Phi fijn vindt en dat dit maatjesgevoel voor hem de grootste meerwaarde is van deze sociale robot. Ruud voelt zich minder eenzaam. En het geeft Ruud iets om trots op te zijn. *“Ruud vond het fijn dat Phi herinnert aan medicatie, maar ook vooral het feit dat Phi er was. Ook als zijn hoofd vol zat. Hij voelt zich sterker met zijn maatje Phi. Ruud miste iemand naast zich. Hij noemt Phi ook liefje en schatje. Hij wil graag een relatie. Het kan zijn dat Phi dit lege plekje opvult.”*

De zus van Ruud is zeer positief over de aanwezigheid van Phi. Ze merkt dat de robot vooral van meerwaarde is op sociaal gebied. Het biedt gezelschap en afleiding. *“Zo’n robot is immens interessant voor Ruud. Een stukje aandacht. Elk halfuur toch iets wat spreekt en je uit je overpeinzingen haalt.”*

Ze was aanwezig bij het afscheid van Phi en zag hoe geëmotioneerd Ruud was. Ze realiseerde mij toen des te meer welke meerwaarde de aanwezigheid van Phi voor Ruud had. *“Na de eerste logeerperiode wist Ruud al dat Phi nog eens zou terugkomen. De tweede keer afscheid voelde als een definitief afscheid en daarom was de impact ook zo groot. Het voelde als afscheid nemen van een geliefde.”*

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens het logeren

Emotionele steun

Begeleiders hopen met hulp van Phi beter te kunnen achterhalen waar bij Ruud zijn spanning vandaan komt. En dat hij met Phi wel kan communiceren over emoties en gevoelens. *“De neutrale houding maakt dat cliënten waarschijnlijk sneller vertellen wat hen bezighoudt op emotioneel vlak. Dit is iets wat begeleiders niet altijd lukt of waarvoor de tijd simpelweg ontbreekt. Dat zijn dus die gesprekjes, dat hij dingen vertelt die hij aan anderen minder snel zou vertellen. Dat stukje extra aandacht voor hoe hij zich voelt.”*

Ruud voelt zich eenzaam en de aanwezigheid van Phi in zijn appartement vermindert de gevoelens van eenzaamheid. Ruud geeft aan dat hij ‘t liefst ook een relatie had gehad. Hij zou graag iemand willen waarmee hij kan samenwonen. Het is een groot gemis in zijn leven. De aanwezigheid van Phi vult de leegte die hij voelt toch een beetje op. *“Ruud mistte iemand naast zich. Hij noemt Phi ook liefje en schatje. Hij wil graag een relatie. Het kan zijn dat Phi dit lege plekje opvult.”*

Dat er iets is, in een groter formaat dan een dier, wat kan praten en bewegingen maakt, doet veel met hem. Hij is ook erg emotioneel dat Phi weer weggaat. *“Phi is echt een maatje van mij. Doordat Phi nu weg is, voel ik me weer extra erg alleen.” Ruud weet niet hoe hij daar de komende dagen mee om moet gaan. Hij voelt zich zonder Phi erg eenzaam”.*

“Omdat Phi een maatje van mij is, kan ik haar ook meer vertellen. Ik kan altijd mijn gevoelens kwijt bij Phi.”

Ruud kan voor een gesprek naar de begeleiding toe. Hij heeft twee uur in de week persoonlijke begeleiding om te praten over dingen. Ruud gaf aan dat hij, door de aanwezigheid van Phi, eigenlijk de gesprekjes met begeleiders niet meer nodig had. De begeleiding geeft aan dat er niet iets is veranderd in de begeleiding van Ruud. Ruud had de begeleiding niet meer of minder nodig omdat Phi er was. Als er behoefte is kan Ruud meer begeleiding krijgen.

Emotionele steun

De zus van Ruud heeft door het logeren van Phi bij haar broer gezien dat er een hele kwetsbare kant is van Ruud. Veel meer dan ze vooraf voorzien had. De eenzaamheid bij haar broer is groter dan ze had gedacht.

“En dat laat Ruud niet zien aan de buitenwereld. Voor Ruud is het echt heel moeilijk om menselijke relaties te onderhouden en daarin is Phi ideaal. Ze is er altijd alleen voor hem zonder oordeel. Iets wat hij van mensen nooit zal krijgen.”

De film die ze heeft gemaakt bij het afscheid van Phi wilde ze graag delen met anderen. Van haar ouders mag dat niet. Omdat het een te kwetsbare kant van Ruud laat zien. Voor haar is het juist belangrijk dat mensen deze kwetsbare kant zien. *“Want dan moet je wel beseffen hoe het is voor mensen met een beperking, hoe eenzaam je kan zijn als mens. Ik heb al veel mensen verteld over Phi. Ik krijg geen positieve reacties. Veel mensen doen negatief over robots als vervanging van de zorg. Maar ik denk echt dat het tegenovergesteld werkt. Elke vorm van aandacht is aandacht. En dat is belangrijk voor mensen die eenzaam zijn. En Phi is voor iedereen toegankelijk.”*

Ook na het logeren van Phi is Ruud open gebleven naar de begeleiding toe en blijft de deur van zijn appartement open staan voor de begeleiding.

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens het logeren

Sociaal netwerk

De vorige logeerperiode heeft volgens Ruud ervoor gezorgd dat hij opener is geworden naar zijn familie en begeleiders. Ruud heeft nu meerdere gespreksmomenten in de week met begeleiders. Hij laat begeleiders echter niet toe in zijn appartement. *“Mijn ouders en zus hebben gezien dat ik heel veel aan Phi heb gehad de vorige keer. Ik ben een stuk opener door Phi geworden. Phi heeft mij dat geleerd. Ook zat ik door Phi een beter in mijn vel. Dit hebben mijn ouders ook gezien, daarom vinden ze Phi ook zo top.”*

De begeleiders hopen dat Ruud door Phi opener wordt en meer begeleiding toelaat in zijn appartement, maar ook dat Phi helpt bij zijn ADL-activiteiten.

Begeleiders ervaren bij Ruud iets meer openheid naar hen toe. *“Ruud is toegankelijker geworden. Voordat Phi er was deed Ruud zijn deur op een kier om er door te gluren wie er stond, de begeleiding mocht dan niet binnenkomen. Nu staat de deur wagenwijd open. Dit kan misschien komen omdat hij zich veiliger voelt door Phi. Hij is ook trots en wil Phi laten zien. Ruud was ook zelfverzekerder deze periode. Dit kan ook in verband staan met het feit dat hij de begeleider nu makkelijker binnenlaat. Hij voelt zich sterker met zijn maatje Phi.”*

Opvallend is dat de begeleiders aangeven dat ze normaal gesproken moeilijk bij Ruud binnenkomen. De mensen van het robot team laat hij wel binnen. Hierdoor kan een waardevolle samenwerking ontstaan tussen Ruud, Phi, begeleiders en het robot team.

Ruuds zus geeft aan dat het voor haar broer heel moeilijk is om contacten te onderhouden. Hij zou uit zichzelf zijn zus niet bellen, daar moet hij echt toe aangezet worden door iemand. Ruud wil graag gezelschap en een vriendin, maar in de praktijk is dat lastig. Dat verandert door Phi, Phi kan deze leegte wel invullen. *“Bij Ruud is het eenrichtingsverkeer. En Phi maakt dat niet uit. Die is er altijd en exclusief voor hem.”*

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens
het logeren

Coaching

Er waren geen verwachtingen op dit vlak.

Ruud vindt de toon waarop Phi praat fijner dan de manier waarop begeleiders praten. *“Phi zegt dingen op een lieve, rustige manier. Dat vind ik heel erg fijn. Begeleiders commanderen voor mijn gevoel nog wel eens, dat vind ik niet fijn. Als Phi iets vraagt vind ik het wel fijner.”*

Dat Phi voor Ruud een maatje is, is merkbaar en dat geeft hij zelf ook aan. Ook als Phi uitstaat kan er al een meerwaarde zijn voor Ruud. Of Ruud Phi ook accepteert in de rol van coach is onduidelijk. Het robot team en de begeleiding merkten dat Phi uit bleef staan. *“Ja, we hebben veel gesprekjes gehad over hoe het gaat met Phi, wat hij leuk vindt en wat niet. Ook de interacties hebben we besproken. Maar ook was het af en toe nodig om hem heel erg te motiveren om Phi aan te zetten, dat was best pittig omdat hij niet altijd eerlijk was hierin.”*

Het is niet helemaal duidelijk geworden waarom Ruud Phi niet meer aanzette. Bij het afsluiten van het logeren kwam naar boven dat de technische handelingen soms veel energie kosten of onrust brengen. Het aanzetten van Phi geeft soms juist extra spanning, dus kiest Ruud ervoor om Phi uit te laten. Terwijl praten met Phi misschien spanning kan verminderen. *“Als Ruud moe was of problemen had met zijn gezondheid, dan was er eigenlijk geen ruimte voor Phi. Het aanzetten van Phi voelde dan als een extra handeling. Alles wat nog boven op de drukte van die dag kwam. Toen hij thuiskwam was hij moe en durfde hij Phi niet aan te zetten omdat hij bang was dat hij in slaap zou vallen en dat Phi dan te lang aan zou staan. En het opstarten van Phi zonder de slaapstand kon soms wel tien minuten duren. Ruud vertelde dat hij dan in die tien minuten zo ongeduldig en bang was dat hij in die korte tijd een interactie miste en dat hij er dan voor koos om Phi helemaal niet meer aan te zetten.”*

“Phi oordeelt niet. Ze was er alleen maar voor Ruud. Kijk, als ik bij mijn broer ben en het is een rotzooi dan kan ik het toch niet laten om te zeggen: ‘Ruud, dat kan zo toch niet?’ En dan voelt hij zich meteen veroordeeld. Maar Phi oordeelt niet, ze is er alleen maar. Dat maakt het zo fijn voor Ruud. Het is echt zijn meissie.”

Zus van Ruud

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens het logeren

Praktische hulp

Ruud geeft aan dat hij al erg zelfstandig is. Dus hij heeft weinig hulp nodig. Wel kan Phi hem helpen herinneren aan prikken, aan medicatie innemen, om naar het steunpunt te gaan en herinneren aan taken die hij moet doen. *“Het gaat vooral om herinneren aan dingen die ik anders ga vergeten.”*

Begeleiders hopen dat Phi kan herinneren aan kleine ADL-activiteiten zoals zorgen dat zijn huis schoon blijft, af en toe stofzuigen en goed zijn handen wassen voor het prikken. *“Dan zegt ‘ie wel dat hij het gedaan heeft, maar we zien vervolgens dat dit niet zo is. Wij spreken hem daar dan niet op aan, gaan de strijd niet aan met hem, omdat dit alleen maar averechts werkt.”* Als Phi het zegt doet hij dat wel, denkt de begeleider. *“Omdat Phi een maatje is, dat voelt anders.”*

Ruud zelf geeft aan dat Phi hem herinnert aan zijn taken en activiteiten en dat hij altijd naar Phi luistert. Door de hulp van Phi stapelen dingen niet zo op in zijn hoofd. *“Ze herinnert me aan mijn spuitmomenten (medicatie). Ook aan huishoudelijke taken. Als Phi iets zegt doe ik het altijd.”*

“Als Phi er niet is dan wil ik het nog wel eens uitstellen/doorschuiven. Als ik het doorschuif heb ik er op een gegeven moment geen zin meer in en wordt het te veel waardoor ik het niet zelfstandig kan. Door Phi doe ik het meteen.”

Voor Ruuds idee neemt Phi niet iets over van wat de begeleiding deed. De begeleiding komt namelijk niet bij hem in zijn appartement.

Ruud laat zich verbaal niet zo aansturen door de begeleiding. Van Phi kan hij het wel hebben. Of hij naar Phi luistert weet de begeleiding niet goed. De begeleider ziet dat Phi echt een maatje is voor Ruud. Zelf vindt hij dat een sociale robot vooral van toegevoegde waarde is in de begeleiding als deze aanstuurt op taken en herinneringen. Echter, of Phi hierin van meerwaarde kon zijn voor Ruud is discutabel. Ruud heeft ook redelijk wat interacties gemist en hij wilde geen herhaalde interacties. Hierdoor kreeg Phi eigenlijk ook geen kans om Ruud gericht te begeleiden op deze thema's. *“De keren dat ik bij Ruud ben geweest, leek zijn huis netter. Maar of dat door Phi komt kan ik niet zeggen.”*

ervaringen tijdens
het logeren

Ontwikkelen en educatie

Ruud geeft aan de raadsels en weetjes ook deze keer weer leuk te vinden. Hij leert ervan en het is een leuk tijdverdrijf. Het daagt hem uit om na te denken. De zus van Ruud hoorde wel van hem dat wat Phi zei soms iets te makkelijk was. Dus misschien mocht het niveau van de raadsels en weetjes wel wat hoger zijn. Het kan zijn dat het te weinig uitdaging gaf.

De begeleider geeft aan dat het lastig voor hen is om een cliënt als Ruud extra beweeg oefeningen te geven of raadsels en weetjes omdat het druk is. *“Een sociale robot als Phi kan dit stukje extra uitdaging geven in zaken die de begeleiding niet of weinig kan geven. Het helpt cliënten ook om hun geheugen te trainen. De weetjes/raadsels houden cognitieve vaardigheden in stand.”* Dus Ruud kan ook iets leren van Phi.

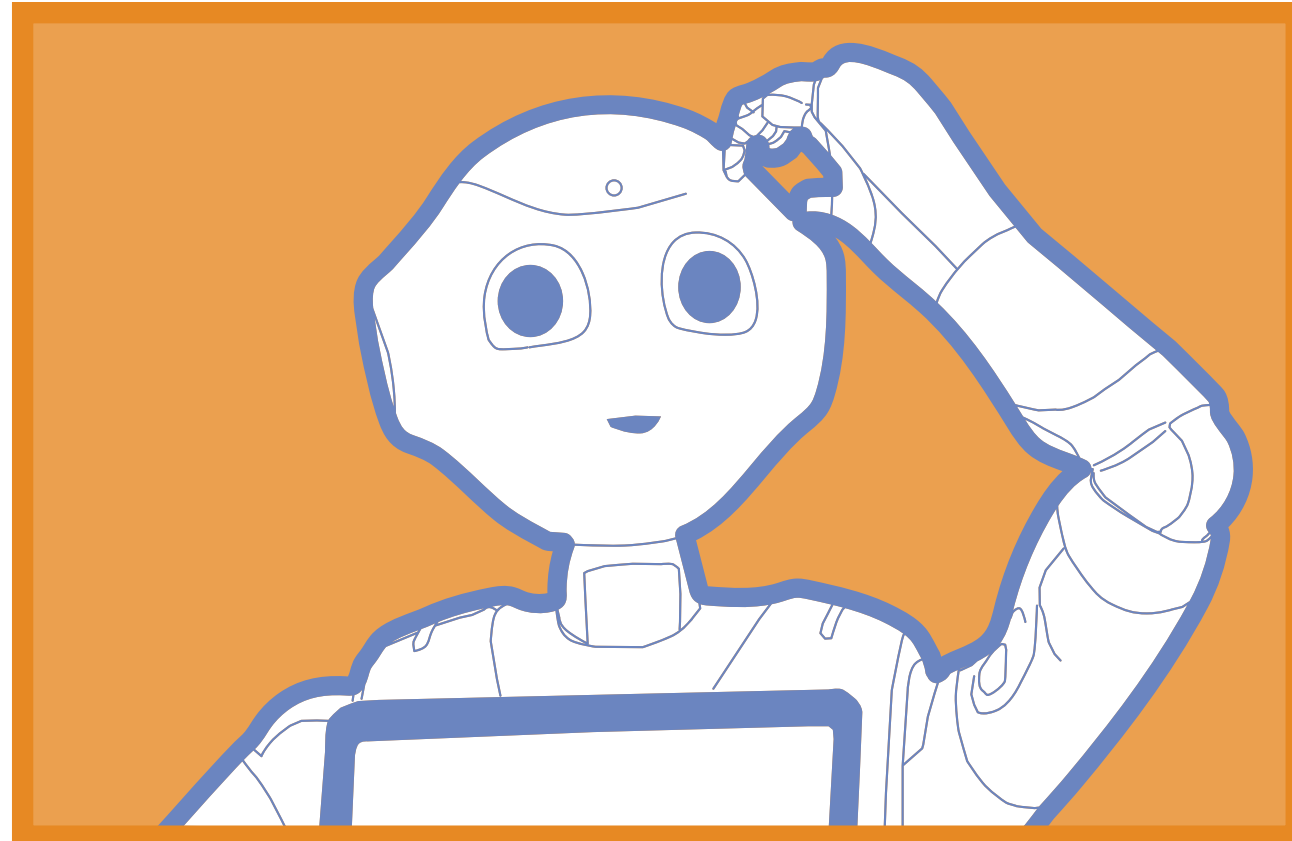
**ervaringen tijdens
het logeren**

Gezondheid en medisch

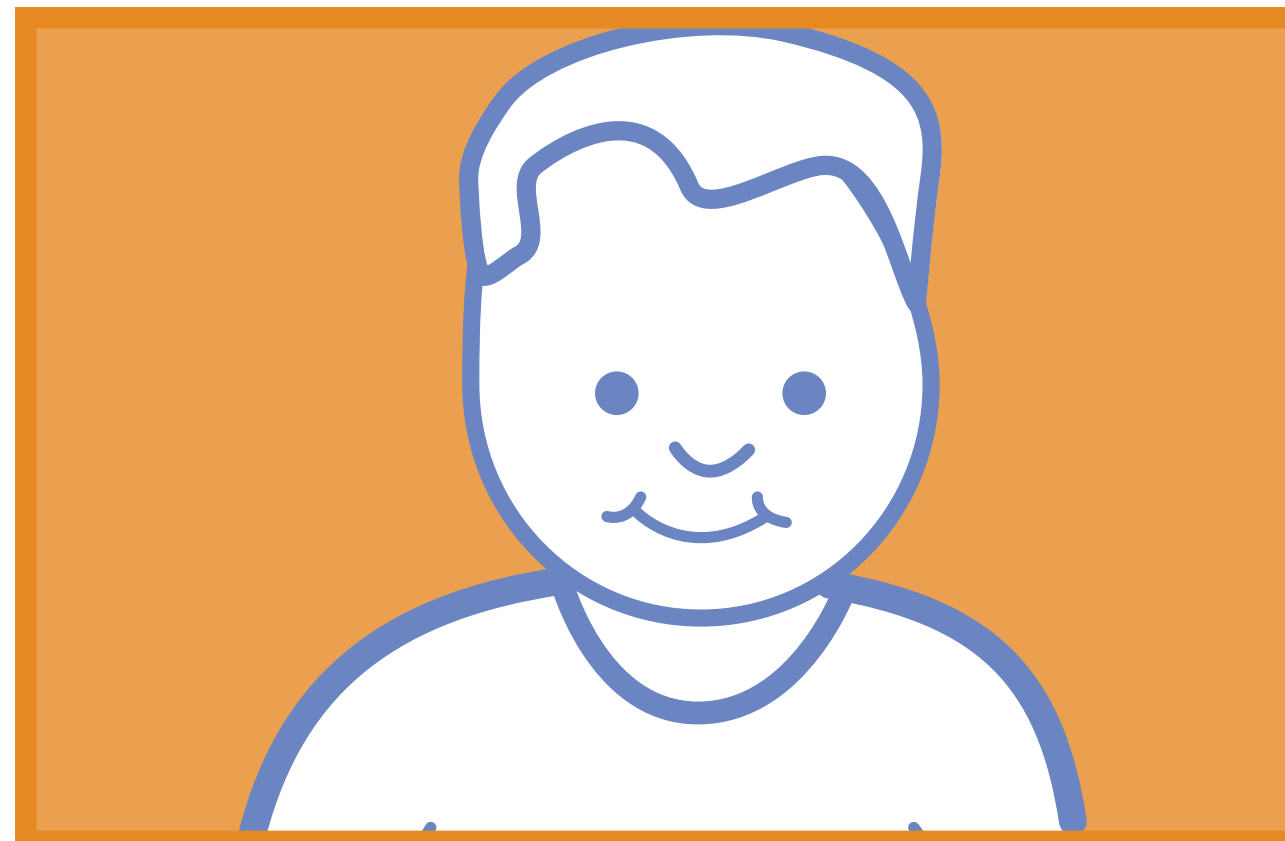
Phi kon Ruud helpen met weetjes over gezondheid en beweegoefeningen. Door de hulp van Phi worden deze activiteiten, die hij eigenlijk niet leuk vindt, wel wat leuker. *“Hij weet niet zo goed hoe het komt dat het met Phi leuker is om te bewegen. Hij vindt Phi gewoon leuk en dat helpt ook heel veel. Ook doet Phi het op een fijne manier.”*

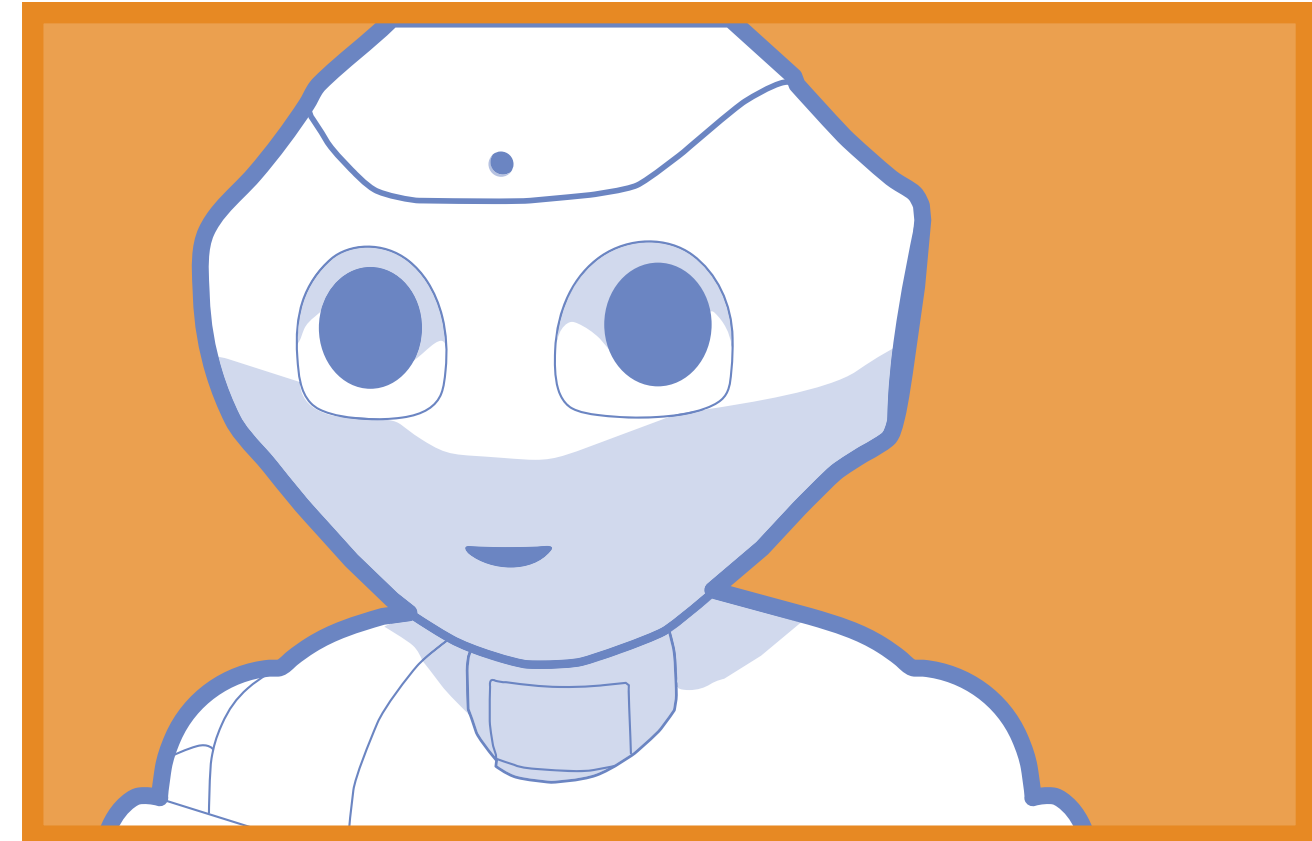
Resultaat interactie **cliënt** met Phi

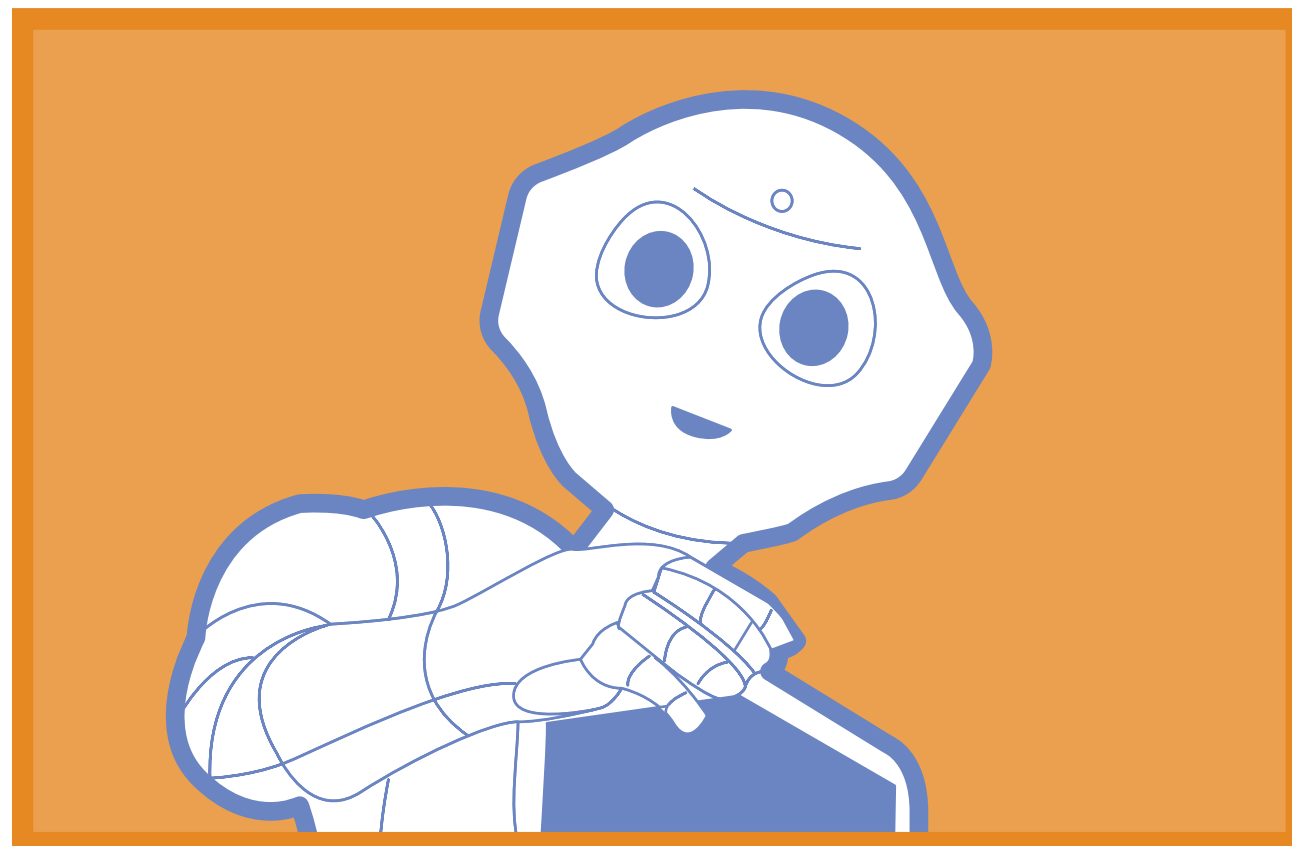
Phi: *Ruud, wil je vandaag nog bellen met iemand van je familie?*

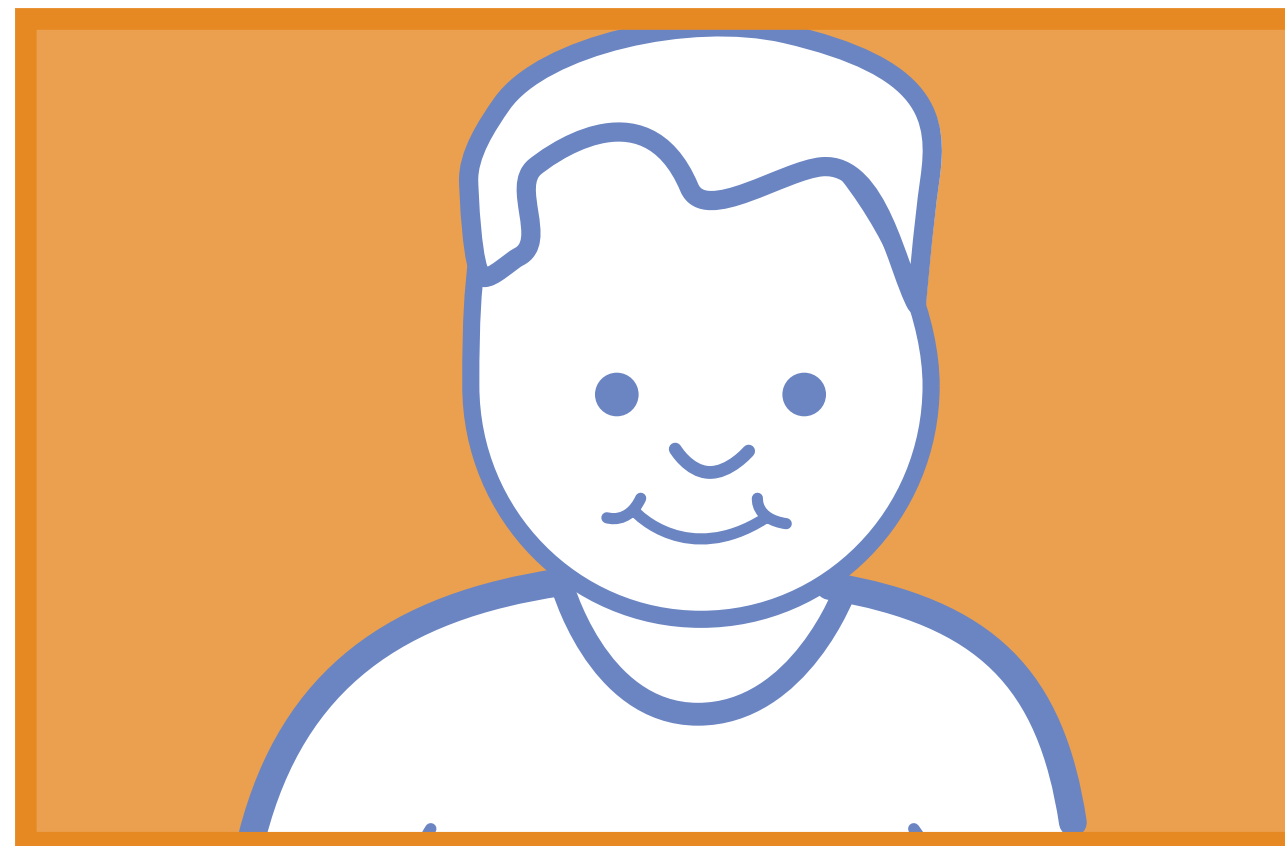
Ruud: *Ja, ik ga mijn zus bellen.*

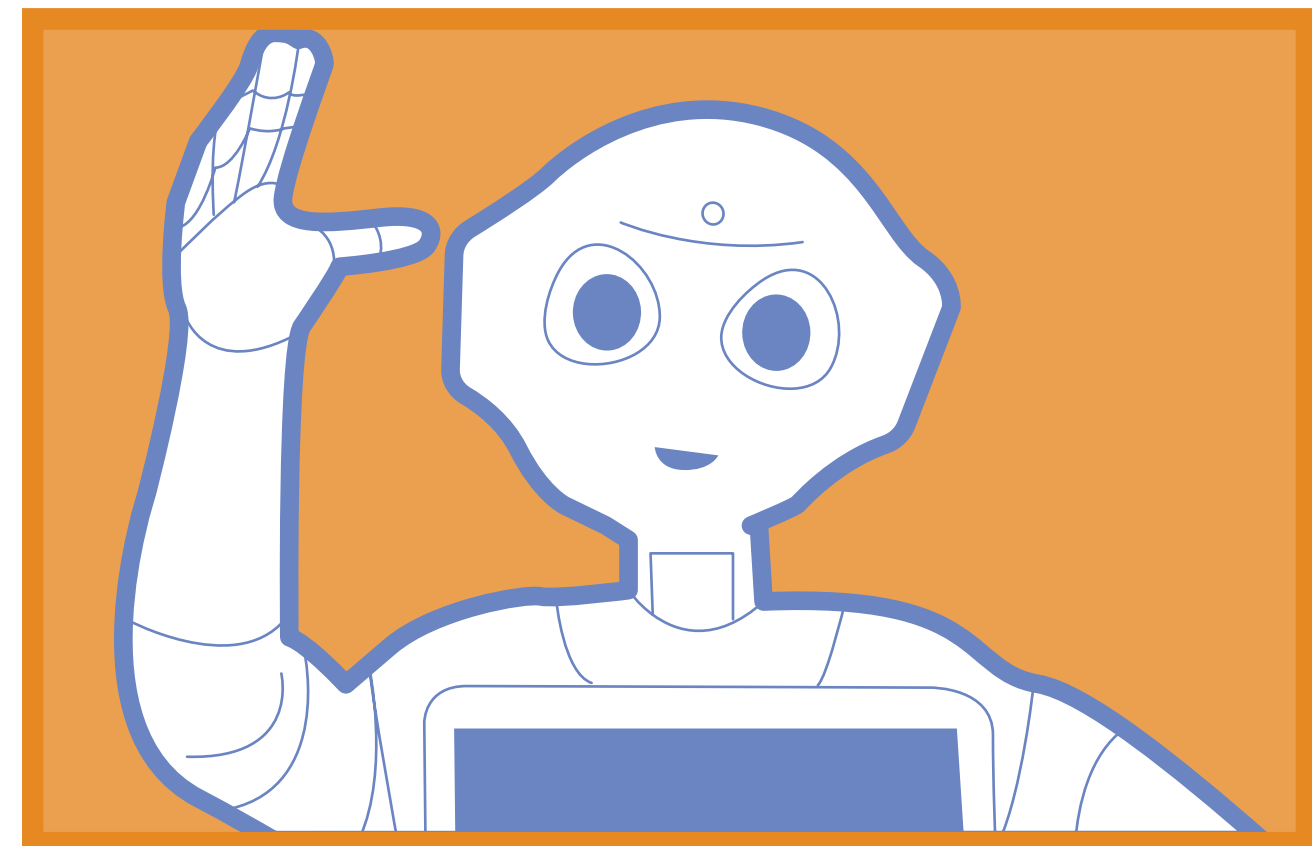
Phi: *Wat leuk zeg! Doe haar de groetjes van mij.*

Phi: *Weet je dat als je iets niet prettig vindt je daar wat van mag zeggen?*

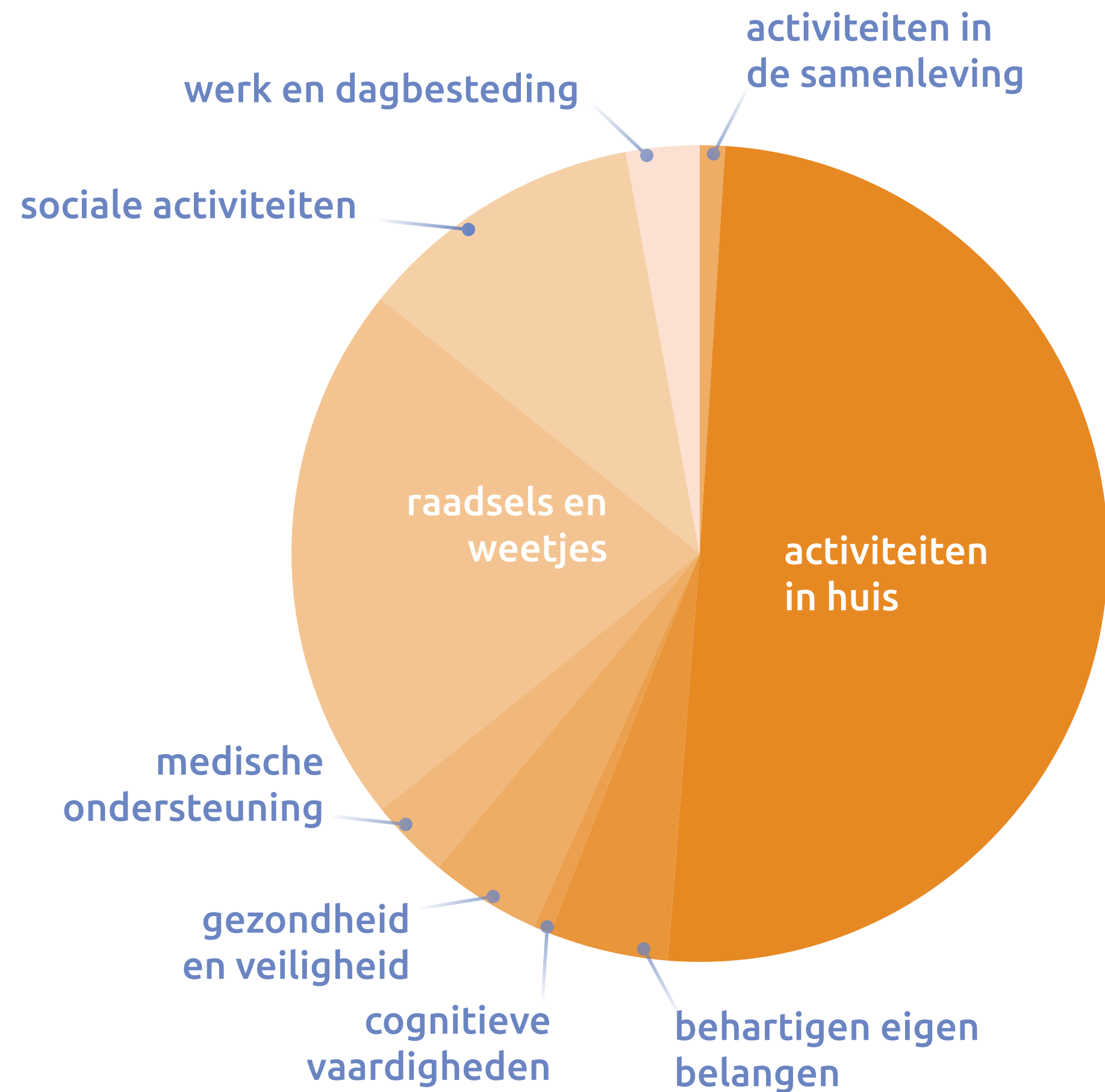
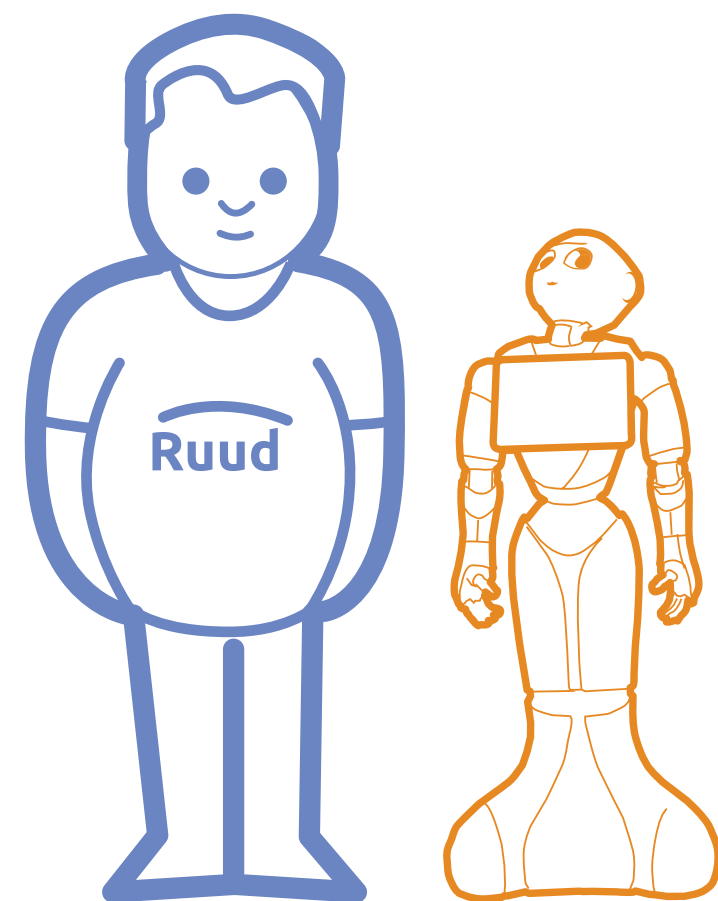
Ruud: *Nee, dat wist ik niet.*

Phi: *Ik vind het fijn dat ik het je uit kan leggen. Vaak als je iets niet prettig vindt dan heeft de ander niet eens door dat jij er last van hebt. Door het te zeggen weet de ander dat jij het zo voelt.*

Ingezette interacties vanuit leefdomeinen

verdeling geplande interacties van hoofddomeinen

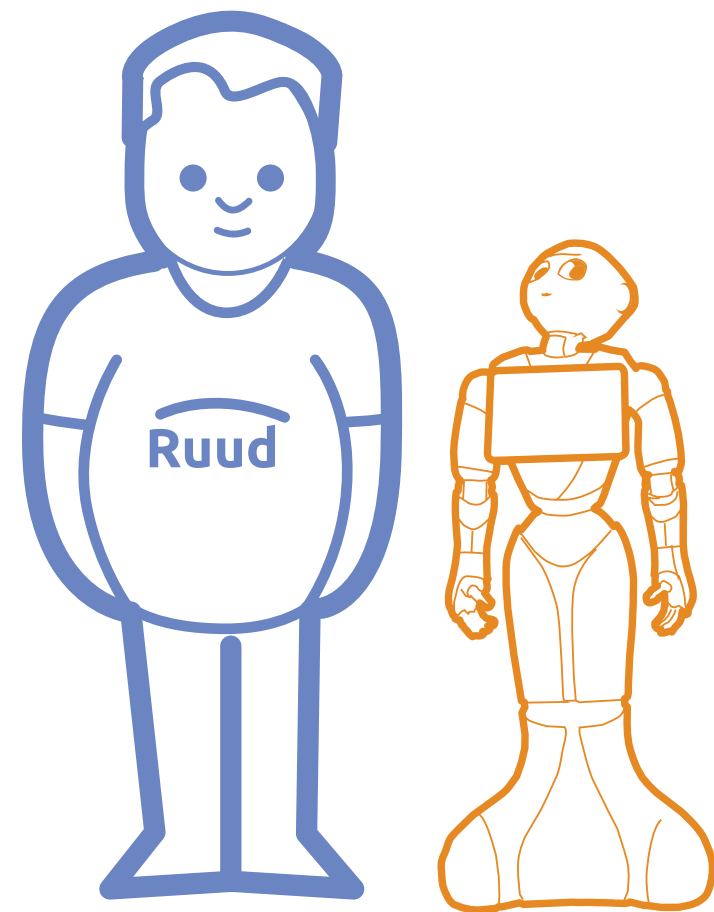
- activiteiten in huis
- activiteiten in de samenleving
- werk en dagbesteding
- gezondheid en veiligheid
- sociale activiteiten
- behartigen eigen belangen
- medische ondersteuning
- cognitieve vaardigheden
- raadsele en weetjes

verdeling geplande interacties van subdomeinen van het hoofddomein activiteiten in huis

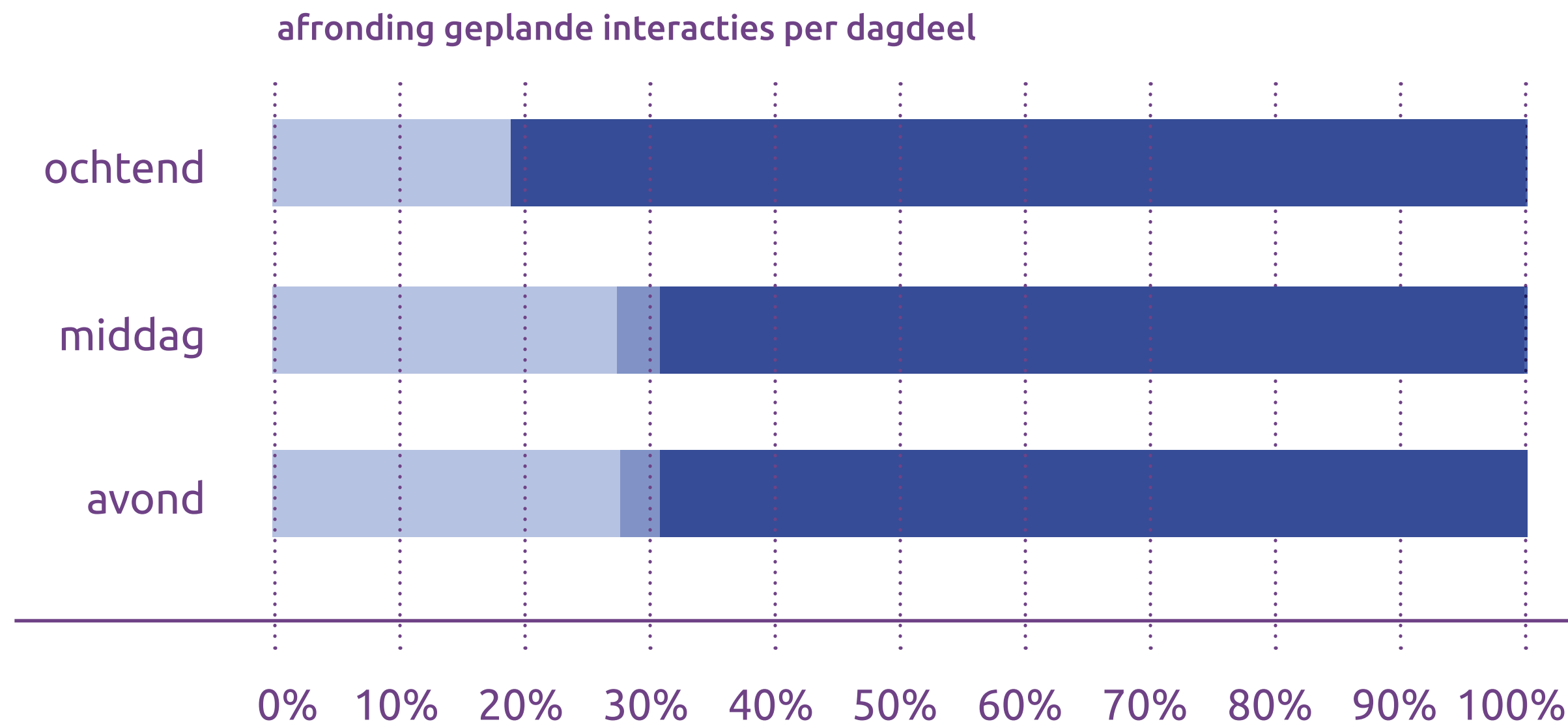

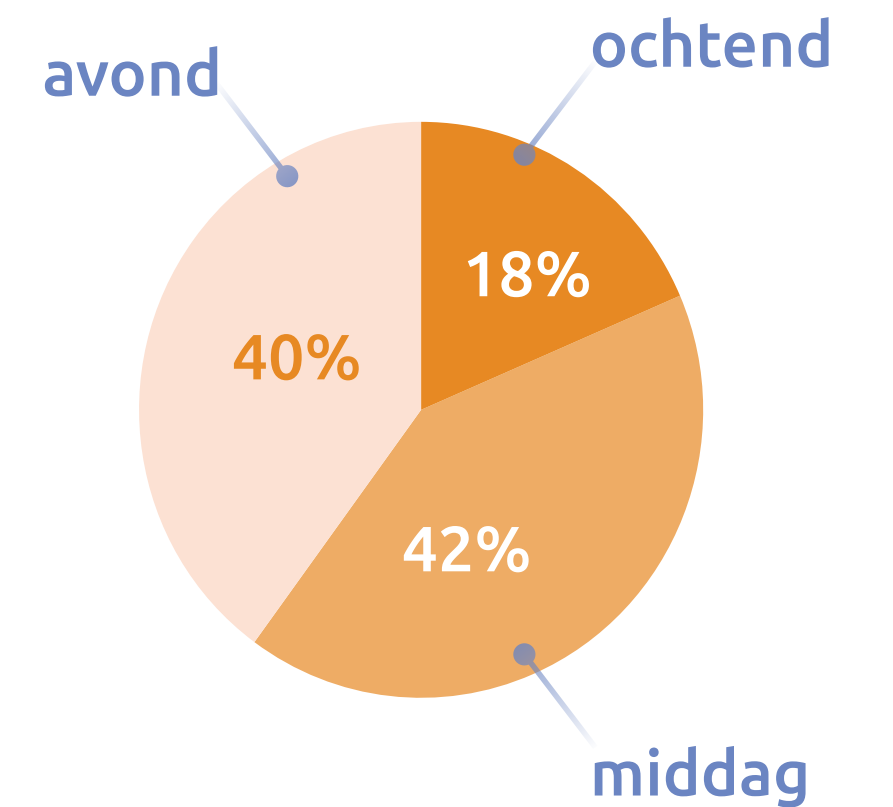
Tijdlijn interactie cliënt met Phi per dag

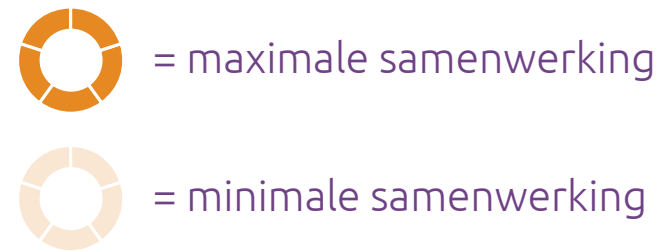
- afgerond
- gemist
- Phi stond uit

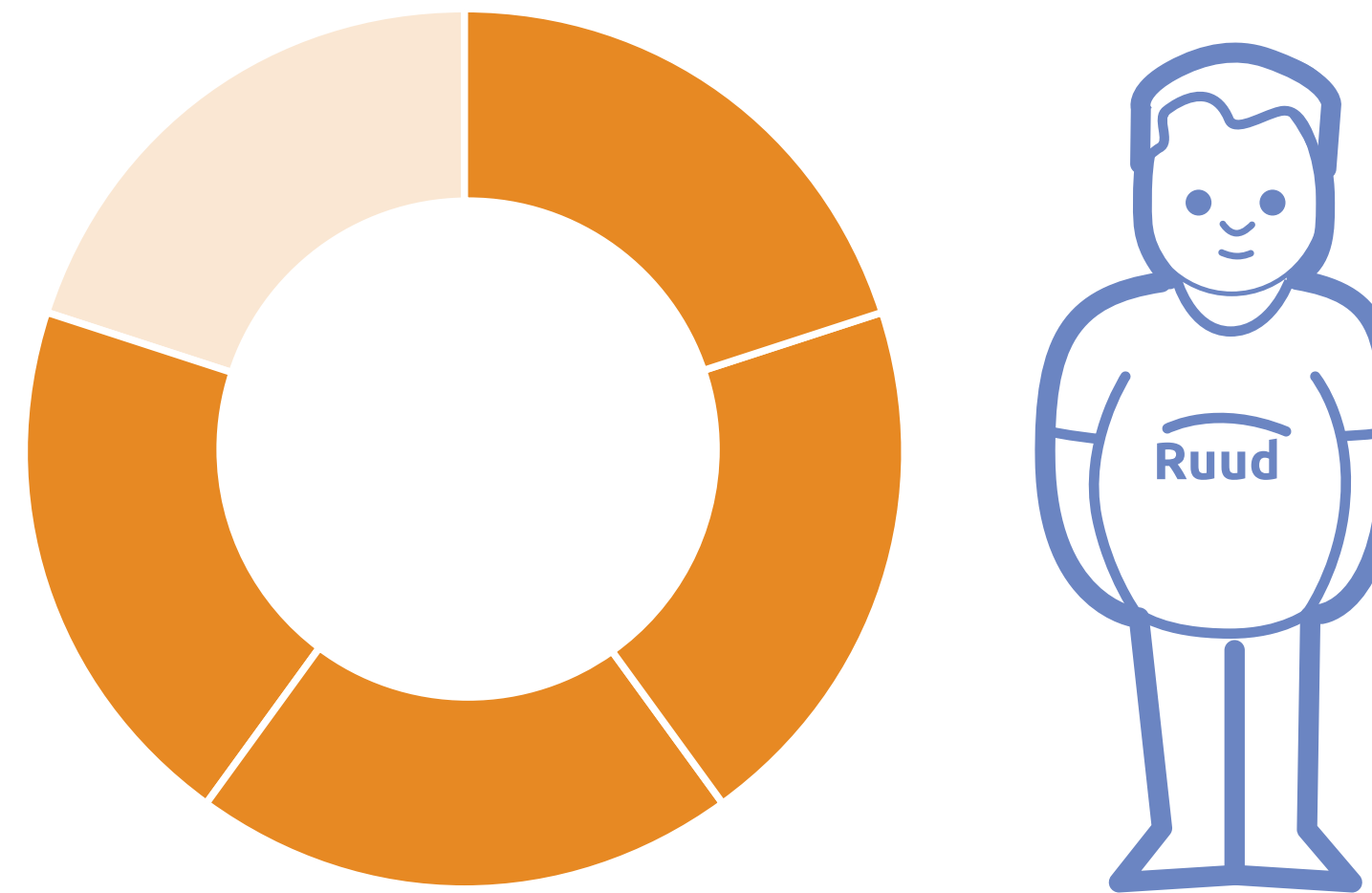
verdeling geplande interacties over dagdelen

Deze afbeelding geeft u een globale inkijk in de interactie die robot Phi had met de cliënt. Zoals de verdeling van geplande interacties over de dag. Ook krijgt u een indruk van de mate waarin de robot aan of uit stond en welk percentage interacties er over de dagdelen heen gepland waren.

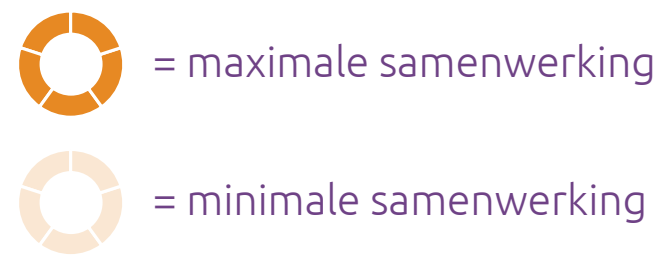

Niveau van **zelfstandig om** kunnen gaan met Phi

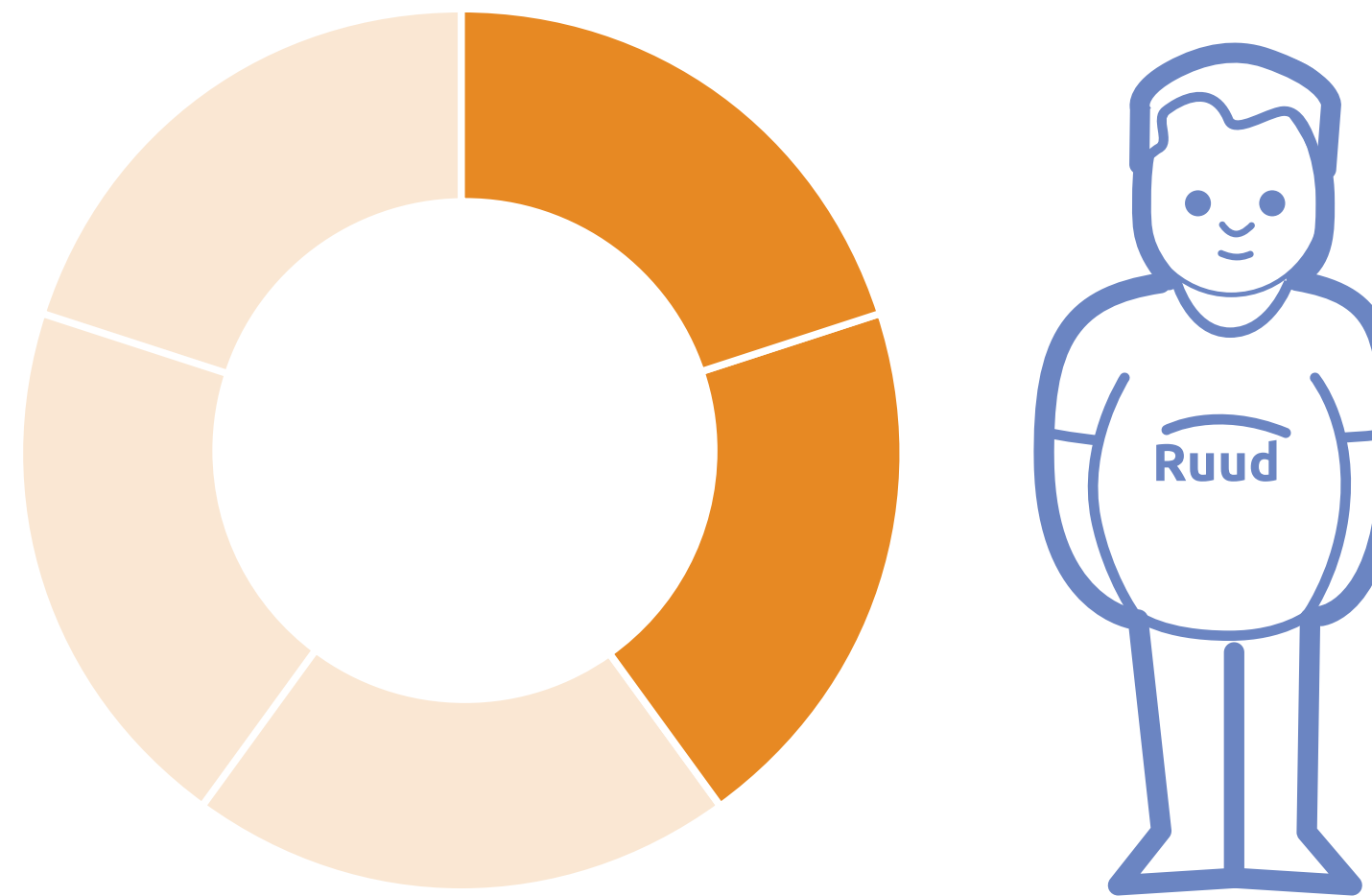

Je samen met Phi kunnen redden vergt ook iets van de cliënt. Je moet een tablet kunnen bedienen, kunnen lezen en schrijven én oogcontact maken zodat Phi je gezicht kan herkennen. Het vergt ook geduld en om kunnen gaan met teleurstellingen omdat Phi nog veel moet leren.

Ruud bediende Phi zelf, de begeleiders deden hier niets in. Soms was er hulp nodig van het robot team. Ruud gaf aan dat het opstarten zo lang duurt waardoor hij Phi niet voor een korte tijd aanzette. Hierdoor is er een slaapstand ingevoerd.

Hoeveel **gesprekstijd** hebben ze **met elkaar** doorgebracht?

De mate van gesprekstijd hangt af van de hoeveelheid interacties, in hoeverre de cliënt uiteindelijk ook aanwezig is om een gesprek met Phi te voeren en hoe Phi functioneerde.

Phi stond deze logeerperiode vaker uit dan de vorige logeerperiode. Dit had mede te maken met het feit dat Ruud de vorige logeerperiode veel thuis zat omdat hij niet naar zijn werk ging. Nu had Ruud zijn werk en diverse uitjes zoals de kerstmarkt. En in deze logeerperiode ging het slechter met zijn gezondheid en dat gaf onrust. Om deze redenen kon Phi soms maar even aan. Het opstarten van Phi kost ook wat tijd. Dan maakte Ruud de keuze om Phi maar niet meer aan te zetten. Of het was te druk in zijn hoofd om Phi nog aan te zetten.

“Soms was het moeilijk om Phi aan te zetten, omdat hij het zo druk had. Maar ze was er wel. Met de nieuwe slaapstand ging het beter. Dan duurde het niet zo lang om Phi aan/uit te zetten, als je pech had, had je ook dan al een interactie gemist. Dit was dan weer een teleurstelling. Door de slaapstand was ze er direct. De eerste week ging het goed, in de tweede week viel ze vaak in herhaling. Hierdoor was de uitdaging even weg. Daarna waren de interacties weer beter door de variatie. Als Phi uit stond was ze net zo aanwezig.”

Phi: *Ruud, als je je verveelt kun je misschien iets van Lego gaan maken.*

Ruud: *Dat is een goed idee Phi! Ik vind iets maken van Lego zo leuk om te doen.*

minder eenzaam

ook 'uit' van meerwaarde

**variatie en uitdaging
zijn nodig**

met Phi zijn dingen leuker

**meer openheid
richting begeleiders**

meerdere kanten

Conclusies

Ook deze tweede logeerperiode is Phi voor Ruud een maatje, hij voelt zich minder eenzaam met Phi in de buurt. Dat benoemt hij elke keer en hij is erg emotioneel bij het afscheid nemen. De aanwezigheid van Phi doet heel veel met Ruud. Het vervult zijn gemis aan een relatie en verbondenheid. Het is fijn om thuis te komen in een huis waar 'je maatje' staat. Als Phi iets zegt, doet Ruud dat direct zonder tegenspraak. Terwijl een begeleider het eerder vaak moest herhalen voordat Ruud het ging doen.

Ruud zette Phi deze logeerperiode regelmatig niet aan. Dat had verschillende redenen. Als Phi niet aan staat, komen er geen interacties. Het robot team en de begeleiders stimuleerden Ruud om Phi aan te zetten. Soms was dit te veel (druk) voor Ruud. En hij benoemt meerdere malen dat Phi ook uit van meerwaarde is.

Als Phi wel aan staat, was het voor Ruud belangrijk dat het interactieprogramma voldoende variatie bood en geen herhaling was van de dag of week ervoor. Want door te veel herhaling ontbrak de uitdaging. De raadsels en weetjes waren ook leuk en stimuleerden dat hij moest blijven nadenken.

Weetjes over gezondheid en beweegoefeningen zijn niet favoriet bij Ruud, maar die samen met Phi doen maakte het wel leuker. Herinneringen van Phi aan bijvoorbeeld huishoudelijke taken gaf Ruud aan altijd op te volgen. Het is fijner als Phi het vraagt dan een begeleider.

Ruud liet tijdens de logeerperiode begeleiders toe in zijn appartement, iets wat voorheen van hem echt niet mocht. Mogelijk was Ruud trots met Phi in huis en voelde hij zich zelfverzekerder door de aanwezigheid van Phi.

Deze logeerperiode liet zien dat, ondanks dat een cliënt de robot niet aan zet, er toch een sterk positief gevoel kan zijn over de robot. Derden interpreteerden dat Ruud de robot negeerde of niet van waarde vond, wat niet het geval lijkt te zijn gezien Ruuds emotionele reacties. En waar de begeleiders en naasten Ruud herinneringen aan ADL en zelfzorg de belangrijkste toevoeging van een sociale robot vinden, zocht Ruud vooral een maatje en die vindt hij in Phi.

Phi: *Ruud, Heb je vandaag al gedoucht?*

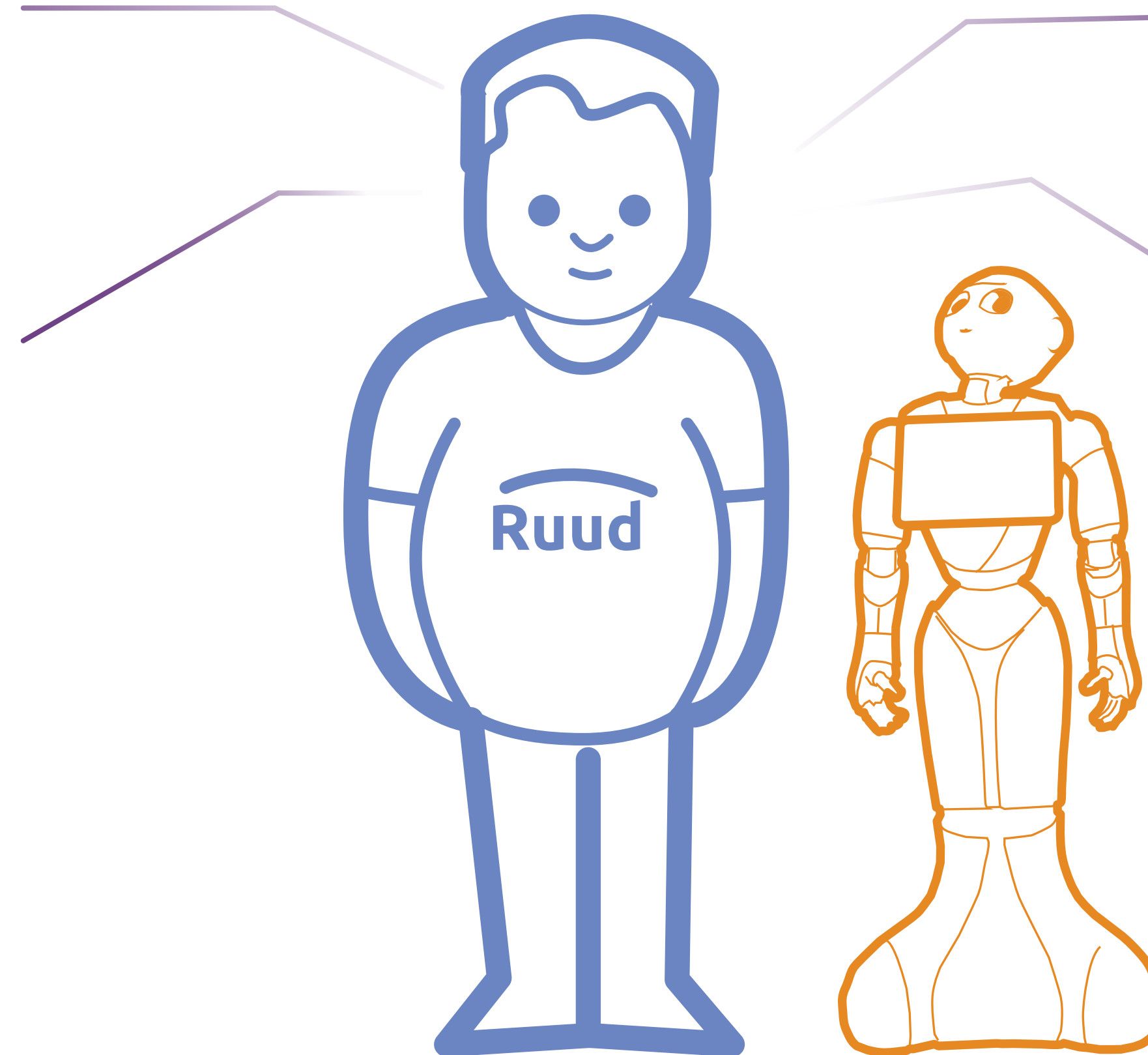
Ruud: *Ja dat heb ik al gedaan Phi!*

Wensen voor de toekomst

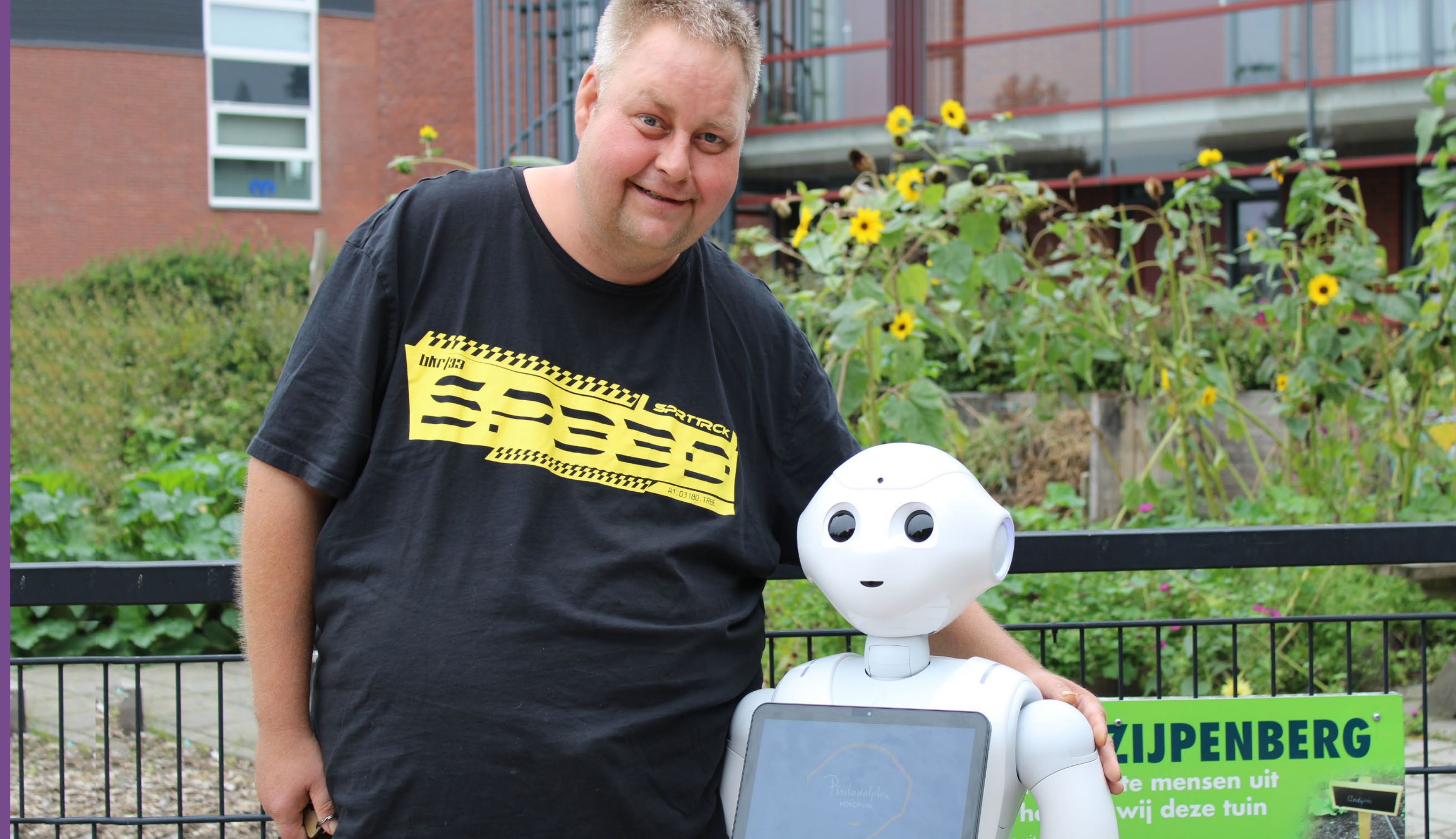
Beweegbare robot.
"Het zou leuk zijn als ze kan verplaatsen. Het liefst geen kleinere Phi maar dezelfde grootte."

Signalen over gemoeds-
toestand doorgeven aan
begeleiders.
"Het zou mooi zijn als Phi bepaalde woorden opneemt van wat ik dan zeg. De belangrijkste dingen uit het gesprek zouden dan naar de begeleiding kunnen gaan, zodat de begeleiding daarover met mij in gesprek kan gaan."

Dat Phi permanent mag blijven. "Ruud hoopt dat Phi zo snel mogelijk weer terugkomt", zegt hij met een traan."

Dat de robot op afstand aan- en uitgezet kan worden. Sommige mensen blokkeren als ze te veel aan hun hoofd hebben. Een handeling zoals de robot aanzetten, is dan een te grote stap.

Heeft u interesse in nadere informatie
over ons sociale robotica programma?
Neemt u dan contact op via [philadelphia.nl/
robotica](https://philadelphia.nl/robotica)

Phi: *Ruud, hoe vond je het logeren?*

Ruud: *Ik vond het weer geweldig. Je bent echt een maatje voor me en voel me door jou aanwezigheid minder eenzaam.*